

Mercator mora še naprej ostati aktiven izvoznik

V prvi polovici februarja je bil v Ljubljani sestanek kmetijskih združenj in organizacij našega sozda s predstavniki Mercator-Mednarodne trgovine (M-MT) in Delovne skupnosti SOZD. Na njem so obravnavali možnosti za izvozne posle na osnovi že predlaganega plana kmetijske proizvodnje, sadjarstva in živinoreje. Kljub za vse nas izredno pomembni tematiki pa je težko najti opravičilo za (ne)udeležbo predstavnikov kmetijskih organizacij, ki jih je bilo le 7, medtem ko je bilo predstavnikov M-MT in sozda kar 11.

Jože Filipič, vodja sektorja Meso iz sestava M-MT, je uvodoma poudaril, da je njegov sektor lani dosegel 4,2 milijona dolarjev izvoza ter istočasno uvozil za 2,2 milijona dolarjev repromateriala za kmetijstvo. Od tega je za 2 milijona izvozil za lasten račun, za 2,3 milijone pa za račun drugih proizvajalcev.

Večino blaga za izvoz so nabavili od drugih partnerjev, medtem ko so iz Mercatorjevih blagovnih fondov izvozili le za 500 tisoč dolarjev živine in mesa. Dejal je, da si želi povečanja izvoza v okviru sozda. Letos bi radi izvozili okoli 4.500 pitancev, prav tako pa žele povečati ali vsaj obdržati izvoz konj, ki je lani dosegel številko 2.000 repov.

M-MT je zato, da bi povečala odkup živine znotraj sozda, pripravljena sovlagati v prirejo živine, zlasti telet in konj. Predvsem pa v M-MT menijo, da bi morale članice sozda MERCATOR-KIT pokazati več zanimanja za izvoz ob enakih pogojih preko M-MT.

Temu sedaj ni tako, saj opažajo, da je zlasti v lanskem letu odkup goved in konj pri posameznih članicah zelo upadel. Omenjeni so bili primeri, ko je odkup upadel za 60, 70 in celo več odstotkov. Svetel primer je le M-KZ

Ribnica, od katere so lani odkupili za pol več goved kot prejšnja leta. Predstavniki M-MT so še poudarili, da je izvoz nemogoče organizirati tako, kot so ga sami želimo, če nimamo ustreznih blagovnih fondov, zato je prav ustvarjanju blagovnih fondov treba v prihodnje nameniti več pozornosti.

Isto velja za tako imenovani rastlinski izvoz, kamor sodi izvoz sadja, zelenjave, gozdnih sadežev in jagodičevja, polžev itd. Direktor Alojz Leskovšek je menil, da bi v Mercatorju lahko razvili tudi takšno proizvodnjo, ki ni »v navadi«, denimo zelenjavarstvo.

»Če so Izraelci iz puščave naredili »Kalifornijo«, ni vrag, da mi na našem področju ne bi mogli organizirati proizvodnje tistih pridelkov, ki jih z lahkoto plasiramo na tuje tržišče,« je rekel Alojz Leskovšek, ki je navzoče opozoril, da so lani v sozdu odkupili komaj za 305.000 dolarjev blaga, od tega za 20.000 dolarjev črnega ribeza, ki je predstavljal edino organizirano proizvodnjo v sozdu. Enako kot izvozniki mesa pa tudi »rastlinski izvozniki« ugotavljajo, da mnogo članic našega sistema svoje pridelke in izdelke prodajo partnerjem zunaj sozda.

V razpravo, v kateri so sodelo-

vali skoraj vsi prisotni, je ob koncu posegel tudi Slavko Glinšek, podpredsednik PO SOZD za kmetijstvo in poudaril, da je predvsem dohodek tisti, ki mora biti merilo vsakega izvoza.

»Jasno je, da je izvoz kot tak sozdu in kmetijstvu nujno potreben« je dejal Glinšek, »ne glede na dohodek v posameznih obdobjih. Na zunanjih trgih moramo vztrajati tudi takrat, kadar ne dosegamo takega dohodka, kot bi želeli. Težave, ki zaradi tega nastanejo pa bomo morali prebroditi z notranjimi stimulacijami, vsaj za tiste izdelke, za katere smo dolgoročno zainteresirani, da se obdrže v našem izvoznem programu. Kajpak se bomo morali o skladih za takšno stimulacijo še precej dogovarjati, povsem jasno pa je, da bodo v njih prispevale sredstva predvsem tiste organizacije, ki so zainteresirane za posamezno vrsto izvoza.«

Zvone Bertok pa je opozoril, da bo verjetno zaradi nove devizne zakonodaje pri nekaterih dosedanjih izvoznikih zmanjšano zanimanje za izvoz na tuja tržišča. Kljub temu pa ne smemo dovoliti, da bi naš izvoz bistveno upadel, saj imamo kot sedanjih aktivnih izvoznikov mnogo pravic, ki nam bodo tudi v prihodnje še kako potrebne. Pridružil se je misli Borisa Kofca, svetovalca PO SOZD za EOT, da je predvsem pomemben izvoz za lasten račun, kajti več kot bodo imeli izvoza, več bo tudi imel ugodnosti in pravic pri uvozu. Zato moramo skrbno paziti, da bodo blagovni tokovi ostali znotraj sozda in se v izvoz usmerjali preko M-MT, saj bo od tega imela korist prav vsaka članica našega sistema.

Iz dela organov sozda

M-Mednarodna trgovina je pripravljena sovlagati, je bilo poudarjeno na sestanku. Foto Andrej Dvoršak

KO M' GRE S

Glasilo je namenjeno na naslov:

Glasilo delavcev in združenih kmetov sozda
Mercator — Kmetijstvo Industrija Trgovina

Leto XXIII

Ljubljana, februar 1986

št.: 2

Seja poslovodnega sveta

Andrej Dvoršak

Izvoz in izgube v ospredju

Zadnja seja poslovodnega sveta, bila je 6. februarja v Ljubljani, je potekala v znamenju razprav o izgubah v sozdu, novih deviznih oziroma izvoznih predpisih ter možnostih vključevanja članic v uvozno-izvozne tokove. Člani poslovodnega sveta so bili enotni v ugotovitvi, da moramo še naprej izvažati enotno in organizirano, kot je tudi zapisano v ustanovitvenih aktih, razen tega pa je tak nastop potreben tudi zaradi možnosti odstopanja raznih uvoznih pravic znotraj sistema.

Uvodoma je Mitja Marinšek, direktor Mercator-Mednarodne trgovine je pojasnil novo zakonodajo in njen pomen za SOZD, ki je bil doslej med aktivnimi izvozniki. Zaradi tega ima tudi več uvoznih pravic in prioritete. Poudaril je, da bomo lahko, če se odločimo za enoten nastop na zunanjih trgih, uvozne pravice znotraj sozda združevali oziroma jih bodo članice, ki so pretežni izvozniki, odstopale tistim, ki ne izvažajo, imajo pa velike uvozne potrebe.

Po daljši in burni razpravi je bil sprejet sklep, da je skupni nastop najboljša rešitev ter pomeni, glede na različne oblike uvoza možnost prilagajanja potrebam uvoza članic po višini in po dinamiki, istočasno pa povečuje tudi možnost uvoza opreme.

Da pa bo vse potekalo kot mora, je bil imenovan poseben odbor za interne kompenzacije, istočasno pa se bo vodila tudi posebna evidenca o izvozu in uvozu za vsako članico posebej. Za realizacijo sprejetih sklepov pa bo potrebno dopolniti in prilagoditi že obstoječi sporazum o internih kompenzacijah, tako da se bodo vsaj vanj vnesla ustrezna določila o stimulacijah za interno odstopanje uvoznih pravic, njihovo zbiranje in delitev.

Nič manj živahna razprava ni bila tudi o izgubah in njihovem pokrivanju. Skupno smo v sozdu »pridelali« 455 milijonov dinarjev izgub, vsaj toliko jih je bilo »prijavljenih« do 16. januarja. Vseh 11 organizacij pa mora poslati sana-

cijske programe. Tiste, ki tega ne bodo naredile, tudi ne bodo deležne »finančnih injekcij« s strani sozda.

Zelo glasno pa je bila poudarjena zahteva, da se letos zadnjič priskoči na pomoč tistim članicam, ki imajo kronično izgubo že več let in je doslej kljub vsemu še niso bile sposobne odpraviti. Če bodo tudi konec letošnjega imele rdeče številke, bo potrebno poseči po zelo radikalnih ukrepih, ki bodo dali tudi ustrezne poslovne rezultate.

Letos bomo v sozdu pokrivali izgubo tako, da bomo združili vsa sredstva rezerv, ki bi jih sicer morale članice po zakonu združiti v sklade skupnih rezerv v občini oziroma republikli za leto 1985.

Člani poslovodnega sveta pa niso v celoti podprli samoupravnega sporazuma o izvajanju melioracijskih del. Ker je zakon o zagotavljanju sredstev za družbeno organizirano kmetijsko proizvodnjo dal možnosti za pridobivanje sredstev za izvedbo melioracij, moramo sami pripraviti ustrezno dokumentacijo za izpeljavo posameznih naložb, od idejne zasnove do izvajanja komasacij. Zato je bilo predlagano, da bi organizirali posebno strokovno službo v TOZD Inženiring, ki bo to pripravljala ter istočasno poiskala najustrenejšega izvajalca. Pri tem bodo imele članice sozda, ki se ukvarjajo s tovrstno dejavnostjo (Strojni obrat Kozarje iz sestava Mercator-Ljubljanskih mlekar), prednost ob enakih pogojih. Sprejet je bil tudi sklep, da se ponujeni samoupravni sporazum ustrezno dopolni in uskladi z zahtevami članic sozda. Prav tako pa je bil sprejet tudi sklep, da se Mercator-Tehna zadolžni za nosilko pomembne naloge — združevanje »pameti«, se pravi lastnih strokovnjakov v sozdu, ki bi lahko sodelovali pri raznih razvojnih in drugih projektih, ne le v našem sistemu, ampak tudi zunaj njega.

Ta številka časopisa je že druga po vrsti, ki smo jo v CELOTI postavili SAMI V CENTRU ZA OBVEŠČANJE, s pomočjo računalnika Partner. Za to so usposobljene tri sodelavke v naši službi. Napredek je v enakomernejši porazdelitvi dela na več dni in prihranek pri plačevanju zunanjih storitev. Tudi za napačne smo odgovorni zdaj sami.

Kako ustvariti pravice na uvoz

Boris Kofol — DS SOZD

Brez vpliva na delitev...

Nova zakonodaja, ki ureja področje ekonomskih odnosov s tujino, nam na tako pomembno vprašanje v bistvu odgovarja samo delno.

Prodajalec blaga za konvertibilni izvoz pokriva svoje izvozne potrebe v bistvu na osnovi »minulega dela« na uvozu. Zlasti se to dejstvo kaže v tako imenovanem »predhodnem obdobju«. S tem mislim prvo trimesečje letošnjega leta, kjer se razne pravice na uvoz (avansi) delijo (ne ustvarjajo) na osnovi uvozov iz leta 1984 (za tako imenovane družbeno priznane repro-potrebe, ki so potrebne za uvoz blaga iz letošnjega režima LBO) in na osnovi uvozov iz leta 1985 (za kontingente). Že imenovani »avansi« pomenijo npr. 20 % uvoznih pravic za prvo trimesečje.

To pomeni, da vsaj v prvem trimesečju letošnjega leta proizvajalec konvertibilni izvoznik nima nobenega vpliva na delitev uvoznih pravic. Morda le to, da v Beogradu izračunane podatke sam preveri.

Za »normalno« obdobje, ki naj bi sledilo prvemu trimesečju letošnjega leta, pa ima naš proizvajalec naslednje možnosti povečanja svojih pravic na uvozu:

— Družbeno priznane repro-potrebe — DPRP (za uvoze tistega blaga, ki je na zdajšnjem uvoznem režimu LBO — Uradni list SFRJ številka 69 iz leta 1985) bo lahko povečal, če bo povečal svoj konvertibilni izvoz nad nivo lanskega leta. Zakonodajalec pri tem predvideva, da bo tako imenovana »pooblaščenca banka« trimesečno spremljala uresničitev izvozne obveznosti našega proizvajalca. Ta obveza izvoza je določena na ravni konvertibilnega izvoza v letu 1985. Predpostavljamo, da bo banka v stanju spremljati ta izvoz trimesečno. Rezultat tega bo, da bo (še le konec drugega kvartala?) banka izračunala našemu proizvajalcu morebitni presežek konvertibilnega izvoza in ga za ta presežek »nagradila« z dodatnim zneskom DPRP. Če je naš proizvajalec aktiven (ima večji konvertibilni izvoz od konvertibilnega uvoza), bo po sedaj veljavnem mnenju dobil pripisane DPRP v isti višini, kot je presegel konvertibilni izvoz, če pa je pasivec, pa največ do 50 % svojega presežka nad obvezo konvertibilnega izvoza. Seveda se mu bo DPRP ob nedoseganju obveze konvertibilnega izvoza ustrezno zmanjšalo. Pri tem zakon predvideva tudi ustrezno zmanjšanje ostalih pravic na uvoz (tudi kontingente — K in dovoljenja — D), ne doreče pa, **kdo in kako** bo imel pravico oceniti, katera oblika uvoza naj se zmanjša in za koliko.

— Ostale oblike na pravico uvoza (K in D) naj bi se sistemom, ki povečuje svoj konvertibilni izvoz nad svojo izvozno obvezo, ustrezno povečale. Vendar je zelo mogoče, da bo ta »nagrada« našemu proizvajalcu pri režimih K in D lahko ostala samo črka in želja zakonodajalca. Kontingenti se bodo namreč »delili« v okviru Zvezne gospodarske zbornice, v tamkajšnjih splošnih združenjih. Zakon sicer predvideva, da morajo imeti pri tej »delitvi« prednost aktivci, potem proizvodnja blaga za konvertibilni izvoz in šele nato potrebe, proizvodne zmogljivosti itd. Vendar pa iz osnutkov meril za delitev kontingentov opažamo, da razni širši in ožji interesi tak vrstni red prednosti bistveno spreminjajo.

Kljub vsemu predpostavljamo, da bo zmagal razum in da bo imel naš proizvajalec blaga za

konvertibilni izvoz prednost pri delitvi kontingentov. Kakšen bo njegov vpliv na povečanje dodeljenih kontingentov?

Zakonodajalec je pri tem vprašanju zelo širok, mnogo obljublja, a **obljuba ne konkretizira**. Tudi tu naj bi povečanje konvertibilnega izvoza nad izvozno obvezo ustrezno nagradilo našega proizvajalca. Vendar kako? Pri DPRP je zakonodajalec vsaj predvidel nekakšen avtomatizem pri pooblaščenih bankah (osebno mislim, da samo v primeru, če bo plačilno-bilančna pozicija Jugoslavije takšno nagrajevanje dovoljevala), avtomatizma pri delitvi kontingentov pa ni. Naš proizvajalec bo moral na svojem splošnem združenju v Beogradu čredi lačnih volkov (če karikiram) dokazovati svoj izvozni presežek in doseči, da bo res imel možnost do dodatnih kontingentov.

Boris Kofol

Novi podpredsednik PO — dipl.ing. Slavko Glinšek

Andrej Dvoršak

Skica za portret

Novoga podpredsednika PO sozda in vodjo sektorja za kmetijstvo Slavka Glinška, smo mnogi ponali že pred njegovim prihodom v našo delovno organizacijo. Sam sem se z njim srečeval ob torkih na sejah predsedstva RK SZDL, katerega član je bil zadnjih šest let.

Pa ne kak molčečnej ali kima-vec, takih je v tem forumu malo, če sploh so! Novinarji smo vedno radi prisluhnili njegovim besedam, kajti govoril je »po kmečko«, tako, da smo ga z lahkoto razumeli in njegove misli posredovali javnosti. Še posebej zanimivi so bili njegovi uvodni referati. V njih se je zrcalila podoba življenja, baze — kot bi rekli politiki...

To ni čudno, saj je **Slavko Glinšek** v politiko »padel« bolj po naključju, kot po lastnih željah in ambicijah. Tisti, ki so krojili kadrovske plašč, so videli, da je delaven, sposoben in da je vsečesar se je lotil speljalo do kraja. To je bila njegova vstopnica za »politični vrtiljak«, na katerem pa ni vzdržal. Že po prvem mandatu v predsedstvu Republiške konference SZDL je jasno in glasno povedal, da bo, brž ko bo mogoče, odšel spet v združeno delo, kjer je po njegovem mnenju bolj zanimivo in kjer bo imel več mož-

nosti, da se posveti delu za katerega se je šolal. Šolal pa se je za agronoma in leta 1964 diplomiral na ljubljanski biotehnični fakulteti. Po končanem študiju se je zaposlil v Hmezadu. Ta organizacija mu je bila kot Celjanu — Savinčanu nekako najbližja, ljudje v njej najbolj domači. Bil je pospeševalec in kasneje vodja pospeševalne službe, dokler ni sedemdesetega leta postal urednik Sodobnega kmetijstva.

Kot urednik kajpak ni mogel ostati le kronist dogajanj in neprizadet opazovalec. Ob rednem delu pri reviji je pomagal tudi pri ustanavljanju Zadržne zveze Slovenije in ko ji je skupaj s tovariši postavil temelje, je postal njen tajnik. Ne za dolgo! Kmalu je bil »poslan« v Beograd, v Gospodarsko zbornico Jugoslavije, za tajnika sveta za zadržništvo. Pravzaprav je bila njegova naloga prenesti izkušnje, ki si jih je pridobil pri ustanavljanju republi-

ke Zadržne zveze v federacijo, kjer je sodeloval pri ustanavljanju Zadržne zveze Jugoslavije. Enako kot v Ljubljani, ga je tudi tu doletela »čast«, ki se ji lahko reče tudi garaško delo, da je postal njen tajnik. Ko pa je zadeva stekla, bi Glinška le še z ver-

Ševeda moral napajati iz tistih delov kontingentov posameznih proizvajalcev, ki svoje obveze konvertibilnega izvoza trimesečno ne bodo izpolnjevali. Izrecnega mehanizma vračanja kontingentov v skupni fond zakonodajalec ni predvidel. Predvidel pa je, da se global kontingentov razdeli le 90-odstotno, preostalih 10 % pa se »prihrani« za nagrado presežnim izvoznikom, za potrebe novih proizvajalcev in za tiste potrebe, ki jih zakonodajalec ni mogel predvideti. To pa je po moji oceni premalo in preohlapno. Na koncu pridemo spet na to, da bo prvo polletje zelo »borbeno« in pestro, kar bo nedvomno imelo svoj vpliv na uresničevanje konvertibilnega izvoza.

V našem sozdu smo se dogovorili, da bomo v največji možni meri pospeševali konvertibilni izvoz, vendar samo do tiste točke, ko nam bo kalkulacijsko izvozni posel prinesel vsaj tako imenovano pozitivno ničlo. Namreč: **izgub pri izvozu nam ne bo nihče pokrival!**

Zakonodajalec daje možnost ustanavljanja skladov za pospeševanje izvoza. Mi smo sklenili, da naj se tak naš sklad napaja izključno iz prispevkov tistih članic, ki so zainteresirane, da pridobijo (na novo) ali povečajo svoje individualne pravice na razne oblike uvoza. Iz tega sledi, da bomo kot merilo prispevka zainteresirane članice v sklad za pospeševanje izvoza vzeli znesek uvoznih pravic te članice, ki jih bo v okviru našega sozda »dobila« od neke druge naše članice. Ravno tako bomo za resnično pomembne izvozne posle uporabljali sredstva iz sklada za interne kompenzacije oziroma naročene proizvodnje za izvoz.

Merila za zbiranje sredstev ter njihovo delitev so v pripravi, temeljijo pa na izhodiščih, ki jih je sprejel Poslovodni svet SOZD MERCATOR-KIT 6. februarja letos. **Vendar:** teh sredstev ne bo dovolj za pokrivanje vseh izgub pri izvozu. To pa pomeni strožji izbor izvoznih poslov in cenejše proizvodne stroške.

Prva misel je odvisna samo od nas samih, druga pa, žal, samo delno.

Sednica poslovodnog saveta

Andrej Dvoršak

Izvoz u prvom planu

Poslednja sednica poslovodnog odbora (održana 6. februara u Ljubljani), tekla je u znaku diskusija o gubicima u SOUR-u, novim deviznim, odnosno izvoznim propisima, kao i mogućnostima uključivanja članica u uvozno-izvozne tokove. Članovi poslovodnog odbora bili su jedinstveni u konstataciji da treba i dalje izvoziti jedinstveno i organizovano, kao što je, uostalom, zapisano u aktima o osnivanju; osim toga, ovakav nastup je potreban i zbog mogućnosti ustupanja raznih uvoznih prava unutar sistema.

U uvodu je drug **Mitja Marinšek**, direktor Mercator-Mednarodne trgovine, objasnio nove zakonske propise i njihov značaj za SOUR, koji se do sada nalazio među aktivnim izvoznicima. Zbog toga razpolaze i sa većim brojem uvoznih prava i prioriteta. Naglasio je da ćemo moći, ako se odlučimo za jedinstveno nastupanje na spoljnjim tržištima, uvozna prava unutar SOUR-a udruživati, odnosno da će ih članice, koje su pretežni izvoznici, ustupati onima koji ne izvoze, a imaju velike uvozne potrebe.

Nakon duže i živahne diskusije usvojen je zaključak da je zajednički nastup najbolje rešenje te predstavlja, obzirom na različite oblike uvoza, mogućnosti prilagodjavanja potrebama uvoza članica prema visini i dinamici, a istovremeno povećava i mogućnost uvoza opreme.

Kako bi sve ovo teklo kako treba, imenovan je poseban odbor za interne kompenzacije, a istovremeno će se voditi i posebna evidencija o izvozu i uvozu za svaku članicu posebno. Za realizaciju usvojenih zaključaka biće potrebna dopuna i prilagodjavanje već postojećeg sporazuma o internim kompenzacijama tako da će se u njega uneti odgovarajuće odredbe o stimulacijama za interno ustupanje uvoznih prava, njihovo skupljanje i podelu.

Ništa manje živahna diskusija vodjena je o gubicima i njihovom pokrivanju. Ukupno smo u SOUR-u »zaradili« 455 milijona dinara gubitaka, barem jih je toliko bilo »prijavljenih« do 16. januara. Svih 11 organizacija dužno je dostaviti programe sanacije. One koje to neće učiniti, neće moći učestovati u dobijanju »finansijskih injekcija« od strane SOUR-a.

Veoma je bio naglašen zahtjev, da se ove godine po poslednji put izadje u susret i pomaže onim članicama koje iskazuju hronične gubitke već nekoliko

Ima nešto važno

godina i dosada jih nisu bile sposobne, uprkos svim merama, odkloniti. Ako će i krajem ove godine »crvene brojke« biće potrebne veoma radikalne mere koje će dati i odgovarajuće poslovne rezultate.

Ove godine ćemo gubitak pokriti tako da ćemo udružiti sva sredstva rezervi koje bi inače članice, prema zakonu morale udužiti u fondove zajedničkih rezervi u opštini, odnosno republici za 1985. godinu.

Članovi poslovodnog odbora nisu u celini dali podršku samoupravnom sporazumu o izvodjenju melioracionih radova. Pošto je zakon o obezbeđivanju sredstava za društveno organizovanu poljoprivrednu proizvodnju dao mogućnosti za sticanje sredstava za izvodjenje melioracija, moramo sami pripremiti odgovarajuću dokumentaciju za realizaciju pojedinih investicija — od idejne platforme do izvodjenja komasacija. Stoga je bilo predloženo da se organizuje posebna stručna služba u OOUR Inženiring koja bi to pripremala i istovremeno našla odgovarajućeg izvodjača. Pri tome će imati članice SOUR-a, koje se bave delatnošću ove vrste (Strojni obrat Kozarje iz sestava M-Ljubljanske mlekarne), prednost uz podjednake uslove. Usvojen je bio i zaključak da se ponudjeni samoupravni sporazum odgovarajuće dopuni i usaglasi sa zahtjevima članica SOUR-a. Takodje je bio usvojen i zaključak da se Mercator-Tehna zaduži kao nosilac značajnog zadatka — udruživanja »pameti«, dakle sopstvenih stručnjaka u SOUR- koji mogu učestvovati u različitim razvojnim i ostalim projektima, ne samo u našem sistemu, već i van njega.

ške Zadržne zveze v federacijo, kjer je sodeloval pri ustanavljanju Zadržne zveze Jugoslavije.

Enako kot v Ljubljani, ga je tudi tu doletela »čast«, ki se ji lahko reče tudi garaško delo, da je postal njen tajnik. Ko pa je zadeva stekla, bi Glinška le še z veri-

Slavko Glinšek

Foto Janez Pukšič

gami obdržali v prestolnici. Hotel je nazaj, v Slovenijo in pika! Može po svoje prav po savinjsko trmast, kar ni napak, če trma rojeva rezultate tudi pri delu.

Tako je postal član predsedstva naše frontne organizacije. V njem je bil sprva zadolžen za kmetijstvo, kasneje pa so se nanj lepile še druge dolžnosti in dejavnosti za katere je moral skrbeti. Varstvo okolja, davčna politika in drobno gospodarstvo so le nekatere...

Kjub temu, da je »sedel« v furumu je moral zaradi narave svojih zadolžitvev ohranjevati žive stike z »bazo«, katere problemi so bili stalno prisotni v vsem njegovem delovanju. Najbrž mu tudi zaradi tega prehod iz »politike« v »združeno delo« ne bo pretežak.

No nekaj težav bo imel, preden bo izpregel iz številnih funkcij, ki jih je opravljal. To bo moral, kajti, če ga prav presojam, bo svoje sposobnosti in energijo usmeril predvsem v naloge, ki mu jih vsakodnevno prinaša novo okolje. Po drugi strani pa je koristno ohraniti vezi, ki so se spletile med njim in tistimi, ki kro-

Nadaljevanje na strani 3

Štafetni intervju

Andrej Dvoršak

Več zaslužimo z bifeji kot s hoteli

»V SOZD MERCATOR-KIT imamo nekaj čistih gostinskih organizacij, povezanih v DO M-Hoteli gostinstvo. V petih tozdih te delovne organizacije deluje 56 poslovnih enot, v tozdu Javornik iz sestava M-Rudar Idrinja pa 13 poslovnih enot. Gostinska dejavnost organizirana v okviru gostinskih ozdov predstavlja v strukturi celotnega prihoda sozda komaj 1 odstotek, medtem ko nadaljnja 2 odstotka ustvarijo razni gostinski obrati, bifeji, bistroji in gostilne, ki delujejo v sklopu trgovine na drobno in kmetijskih združenj. Teh je preko 230. Ob tako razvejani in pestri gostinski dejavnosti se kajpak pojavljajo tudi razni problemi,« je odgovoril Franc Prvinšek, podpredsednik PO SOZD za blagovni promet in gostinstvo, na vprašanje, ki mu ga je v štafetnem intervjuju zastavila Erna Kogovšek, direktorica tozda Javornik.

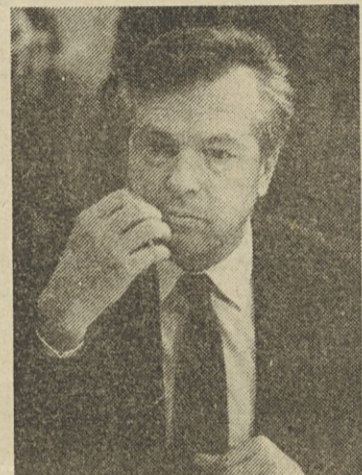
»Tovarišica Kogovškova je omenila, da je gostinska dejavnost v sozdu zapostavljena. Sam se s tem ne strinjam, strinjam pa se, da je slabo organizirana in med sabo, v našem sistemu, slabo povezana. Da ni zapostavljena potrjuje tudi podatek o dosežanih vlaganjih v razvoj gostinstva v sozdu. V minulem srednjeročnem obdobju je bilo obnovljenih več gostinskih obratov: Majolka, Delavski dom, Hotel Ilirija, zgrajene so bile Tri lučke itd. V vseh teh investicijah so bila udeležena sredstva članic.

Prav tako so predvidena večja vlaganja v gostinsko dejavnost do leta 1990. Po današnjih cenah bo vloženih kar 1,2 milijarde dinarjev. Delež združenih sredstev v tem srednjeročnem obdobju v gostinski dejavnosti bo znašal okoli 350 milijonov dinarjev, medtem ko bo za investicije porabljenih za okoli 150 milijonov dinarjev več, kot bodo gostinci sami združili. Ob tem pa se postavlja vprašanje realizacije zastavljenih programov s strani gostinskih organizacij, glede na akumulativno sposobnost investitorjev, kljub temu, da so načrtovane investicije podprte s strani sozda in vnesene v investicijski plan za obdobje 1986-90. Večje investicije za srednjeročno obdobje 1986-90 planiramo izgradnjo novih gostinskih zmogljivosti kot so: ekskluzivna restavracija v Ljubljani, ekspres prehrana na Fužinah, izgradnja druge faze Tri lučke v Krškem ter rekonstrukcija hotela Mantova, motela Marno v Hrastniku, adaptacija hotela Nanos v Idrinji itd.

Ima pa tovarišica Kogovškova prav, ko pravi, da bi se morala gostinska dejavnost v sozdu tesneje povezovati, ne glede na to ali je organizirana v okviru trgovine ali gostinskih organizacij. V okviru sozda bi tako lažje reševali tisto problematiko, ki je tipična za celotno dejavnost. Zaradi

tega kot tudi zaradi razvoja novih oblik gostinske dejavnosti je bilo v sklopu sektorja za blagovni promet in gostinstvo, odprto novo delovno mesto vodje gostinske dejavnosti, katerega naloga je, da povezuje in usklajuje gostinsko dejavnost znotraj našega sistema.

Vendar pa menim, da moramo gostincem ob bok postaviti še našo turistično agencijsko dejavnost, ki je organizirana v okviru Mercator-Mednarodne trgovine oziroma Mercator-Turista. Tudi kmečkega turizma, ki ga imamo ponekod zelo dobro razvitega (M-ZKZ Mozirje), ne smemo pre-

Franc Prvinšek

zreti. Skratka gostinsko turistična dejavnost v sozdu ima precej velike razsežnosti, vendar branžno med seboj ni dovolj povezana. Tudi ne smemo pričakovati, da bi se povezala branžno v eno samo delovno organizacijo v okviru sozda, pač pa moramo doseči večjo koordinacijo problematike gostinstva in turizma na nivoju sozda.

Denimo, da bi Mercator-Turist svoje goste, ki jih pelje v Rogaško Slatino usmeril še v naš gostinski objekt v Šmarju pri Jelšah, kar ni daleč, v Šmarju pa bi

pri nekaterih naložbah v kmetijstvu povzročile zagate, ki danes nekaterim ozdom prinašajo izgubo.

Izgube izvirajo iz neskladja cen, nadpovprečno težkih naravnih pogojev in tudi iz subjektivnih slabosti, ki se ponekod vlečejo že od investicijskih odločitev. Prav zato bomo morali tudi med izgubarji delati selekcijo. Kar bomo lahko uspešno sanirali ob kolikor toliko »normalnih« ekonomskih pogojih, bomo podprli, če pa bo bolj kazalo proizvodnjo zmanjšati ali ukiniti, bomo storili tudi to in jo preusmerili v donosnejše programe.

Tako razmišlja Slavko Glinšek, ki je mimogrede povedano tudi predsednik Zveze kmetijskih inženirjev in tehnikov ter član Sekcije za kmetijstvo pri Zvezni konferenci SZDL. Funkciji sta za nas zanimivi zlasti zato, ker bosta omogočali dvostranski pretok informacij. Še vedno velja, da je od pravočasne informacije in njihovega števila, v mnogočem odvisna uspešnost, najsi gre za posameznika ali pa sistem kot je MERCATOR-KIT.

Slavku Glinšku pa poleg dobrodošlice in dobrega počutja v naši sredini, zaželimo še »ostro pero«, saj bo, kot nekdanji novinar, svoja opažanja in izkušnje lahko sam posredoval bralcem Mercatorja.

se potrudili in gostom ponudili najboljše kar imajo, tako da bi ti bili zadovoljni in s turistično agencijo in z gostiščem. Menim tudi, da bi se moral Mercator-Turist tesneje vključevati v našo investicijsko dejavnost bodisi v trgovini na drobno ali v gostinstvu, v vseh turistično pomembnejših

Skupščina fonda za razvoj proizvodnje, plasman živine in živinskih proizvodov (STOFO)

Ing. Lojze Habjan

Kako povečati izvoz mesa?

Konec preteklega leta je bila v Beogradu skupščina fonda za razvoj proizvodnje, plasman živine in živinskih proizvodov (STOFO). Skupščine se je udeležil le Mercatorjev predstavnik v Beogradu, kar pa ni bilo dovolj, saj je obravnavana problematika pomembna tudi za Mercatorjevce, ki se ukvarjajo z živinorejsko proizvodnjo in izvozom.

Na dnevnem redu skupščine je bilo sprejetje srednjeročnega plana razvoja STOFO za obdobje 1986 do 1990 leta, letni plan izvoza živine in živinskih proizvodov za letošnje leto, finančni plan prihodkov in odhodkov v letu 1986, kakor tudi sprejem pravilnika o spremembah in dopolnitvah Pravilnika za uveljavljanje finančnih sredstev in pogojev ter načina obračuna.

S srednjeročnim planom je postavljena strategija razvoja živinorejske proizvodnje, kakor tudi izvoza. Živinorejska proizvodnja je ozko povezana s kmetijsko proizvodnjo. Njen nadaljni razvoj je zato tesno povezan z nadaljnjo rastjo primarne kmetijske proizvodnje, to je krmne baze.

Doseđani razvoj živinoreje je bil vedno za 1,5 do 2 indeksni točki pred rastjo skupne kmetijske proizvodnje. Še vedno smo v veliki odvisnosti od uvoza beljakovinskih komponent, tako rastlinskega kot živalskega izvora. Tu imamo še veliko notranjih rezerv, saj bi lahko doma pridelali večino sestavin potrebnih za živalsko krmo, ki jih sedaj uvažamo.

V letih 1986 in 1990 načrtujemo proizvodnjo in potrošnjo mesa v 000 t

	proizvodnja	potrošnja	izvoz	uvoz
1986 skupaj meso	1370	1220	180	30
1990 skupaj meso	1650	1395	285	30

To pomeni, da naj bi v letu 1986 izvozili 180.000 ton mesa ali 13 odstotkov od skupne proizvodnje, kar predstavlja za 1 do 3 odstotke več kot znaša sedanji izvoz. V letu 1990 naj bi naš izvoz lahko znašal 285.000 ton mesa ali 17,5 odstotkov od skupne proizvodnje. Kot potencialni kupci za naše meso so še naprej zanimivi: Italija, Anglija, Grčija. Vendar članstvo v EGS za nas predstavlja močno zaprto tržišče v teh državah. Prostega, svobodnega tržišča skoraj ni, saj se na vseh tržiščih pogojuje prodaja z obratnim nakupom. Za dosego navedenih ciljev bo potrebno marsikaj spremeniti in popraviti v proizvodnji, predelavi in prevozu.

V planu za letošnje leto je načrtovan izvoz živine in živinskih proizvodov v vrednosti

krajih, denimo v predvideno investicijo trgovsko turističnega centra na Bledu, kjer bi moral financirati lokal, v katerem bi imel svojo agencijo.

»Že dalj časa se v sozdu govori o tako imenovani hitri prehrani (fast food) in menda bo Grmada kot prva odprla tak lokal v Domžalah. Kako daleč smo že v pripravi na organizacijo mreže teh lokalov?

»Organizacija hitre prehrane poteka počasneje, kot smo načrtovali. Vse pa kaže, da bomo do maja že imeli prvi tovrsten lokal – v Domžalah, kjer ga bo odprla Grmada, še dva takšna lokala pa bosta v letošnjem letu odprta v Ljubljani – na Miklošičevi cesti in na Trgu mladinskih delovnih brigad. Da vse skupaj poteka prepočasi, je vzrok zlasti v premajhnem interesu in zagnanosti med investitorji, se pravi posameznimi tozdi. Delno je to pove-

zano tudi z vlaganji v novost, ki še ni utečena in predstavlja vsaj v začetni fazi določene ekonomske rizike.

Komu predajate besedo in kaj vas zanima?

»Že nekaj časa se v trgovini na drobno srečujemo s problematiko pomanjkanja trgovskih delavcev, kar seveda negativno vpliva na postrežbo kupcev in poslovnanje trgovine na drobno. Ta problem je še posebno izpostavljen v večjih industrijskih središčih in potrošniških centrih (Ljubljana), še zlasti v trgovini na drobno z živili, kjer so delovni pogoji najslabši.

Kadrovskim službam M-Rožnik, TOZD Grmada, Dolomiti in Golovec Ljubljana predlagam, da predstavijo kadrovsko problematiko v njihovih organizacijah in postavljam vprašanje kakšni so njihovi predlogi za razširitev obstoječega stanja.

V spomin

Vesna Bleiweis

Danilu Rusu

Letos, zadnjega januarja so se Črnomaljški poslovili od svojega dolgoletnega veterinarja in direktorja Kmetijske zadruge, Danila Rusa.

Mednje je prišel mlad, 27-letni diplomirani veterinar, spopadel se je s trdim delom, povezanim z ravjoem veterinarstva.

Belokranjci so ga vzeli za svojega, cenili in spoštovali v njem strokovnjaka, prijatelja – človeka.

Tak bo ostal zapisan v njihovem spominu kot direktor Kmetijske zadruge, ki jo je vodil od leta 1970. Ni izgubil poguma in svojega realnega optimizma, ko je reševal ekonomske, tehnološke in poslovne nedorečenosti, ki jih prinašal organizacijski in gospodarski razvoj zadruge. Z mladostno zagnanostjo in vztrajnostjo je s sodelavci pripravil in izpeljal sanacijo Kmetijske zadruge tako, da je le-ta danes v gospodarskem vzponu. Njegova skrb je bila posebej razširiti in utrditi kooperacijskih odnosov z zasebnimi kmeti, prostorskega in tehnološkega napredku tovarne Belsad, ki je bila v sestavi zadruge, trgovska dejavnost pa je bila deležna številnih izboljšav in širitve izven občinskih meja. Njegove posebne pozornosti so bili deležni mladi strokovnjaki, ki so se vključevali v delo zadruge.

Odlikovanje – Red dela z zlatim vencem, je bilo javno družbeno priznanje za strokovno in družbenopolitično delo. Kot človeku pa so bila mnogo dragocenejša intimna, človeška priznanja, ki jih je žele ob svojem delu in z odnosom do ljudi.

Dolgo je bil od svojega doma, Velike Nedelje pri Ormožu, zdaj počiva tam s svojimi predniki. Črnomaljški so ga na zadnjo pot pospremili z besedami: »Poslavljamo se od direktorja, prijatelja, stanovskega kolega enih misli: bili ste ČLOVEK. Belokranjci bomo na vaše delo in osebnost ohranili časten spomin.«

Nadaljevanje z 2. strani

je našo politiko... Če za nič drugega, vsaj za to, da bodo iz prve roke seznanjeni z resničnimi problemi gospodarstva.

Čepur je med nami šele od 1. februarja si je že ustvaril nekaj vtisov o sozdu.

»Imamo (se že počuti našega – op.p.) velik kmetijski potencial, ki še zdaleč ni izkoriščen, kot bi lahko bil. Povezanost trgovine, predelave in primarne proizvodnje nudi veliko možnosti, ki se jih le počasi zavedamo. Sicer pa je sozdu, kot je danes, star šele dobro leto in otrok tudi ne shodi pred to starostjo...

Menim, da se bomo morali v kmetijstvu dosledno zavzemati za delovanje ekonomskih zakonitosti. To ne pomeni, da naj se prepustimo stihiji na trgu. Funkcijo tržnih rezerv in zaščitnih cen je potrebno hitreje uveljavljati.

Positivno delovanje ekonomskih zakonitosti mora po moje jasno pokazati kdo dela dobro in kdo slabo. Mislim, da bomo morali bolj pogumno vzpodbujati vlaganja v perspektivne programe, za katere bomo v okviru našega sozda zagotovili ustrezen plasman. Hkrati pa bomo morali biti zelo kritični do novih naložb, ker ni dvoma, da so tudi nekritičnost in premajhna strokovnost

M-KGZ SORA in Mizarstvo Žiri pod isto streho

Andrej Dvoršak

Za prevoz in sušenje lesa porabijo največ denarja

Mercator-Kmetijsko gozdarska zadruga Sora v Žireh je ena redkih zadrug, katere področje se razteza v dve občini – Škofjo Loko in Logatec. V škofjeloški občini zajema krajevno skupnost Žiri, v Logatcu pa krajevni skupnosti Rovte in Vrh. Skupno ima 400 članov in mnogo več kooperantov, ki so pretežno usmerjeni v živinorejo ter pridelavo krme.

»Letna proizvodnja naših članov in kooperantov je okoli 1,1 milijon litrov mleka ter 500 pitalcev. Spodbudno je, da v zadnjih letih prireja mleka vidno raste. V treh letih se je povečal odkup za 300.000 litrov,« pravi ing. Stanislav Mohorič, ki je pred dvema mesecema prevzel krmilo zadruga v svoje roke, pred tem pa je bil dalj časa pomočnik direktorja zadruga. Po njegovem mnenju moramo vzroke za večjo prirejo iskati predvsem v dobrem delu pospeševalne službe ter preusmeritvi s pitanja v mlečno proizvodnjo.

Druga dejavnost zadruga je kajpak trgovina. Ravno trgovine te zadruga so edine (če izvzamemo mesnice Mesoizdelkov Škofja Loka iz sestava M-KŽKG) Mercatorjeve trgovine v občini, v kateri ima najmočnejšo trgovsko mrežo ABC Pomurka. Sora Žiri ima živilske trgovine v vsaki od treh krajevnih skupnosti ter še eno neživilsko v Žireh, kjer prodajajo razna orodja, stroje, kmetijski material in še vse drugo, kar potrebujejo njeni kooperanti.

Pomembna poživitev zadruga, ki je imela tudi žago za razrez hlodovine, je bila »poroka« z Mizarstvom Žiri. Obe organizaciji sta bili ustanovljeni leta 1948 in sta samostojno delovali do lani, ko so skupni interesi pripeljali do združitve. Za zadrugo to pomeni širše možnosti poslovanja, za Mizarstvo pa predvsem racionalnejše poslovanje, saj se tako lahko 70 njegovih delavcev posveti le proizvodnji, »administraciji« pa prepušča združnim službam.

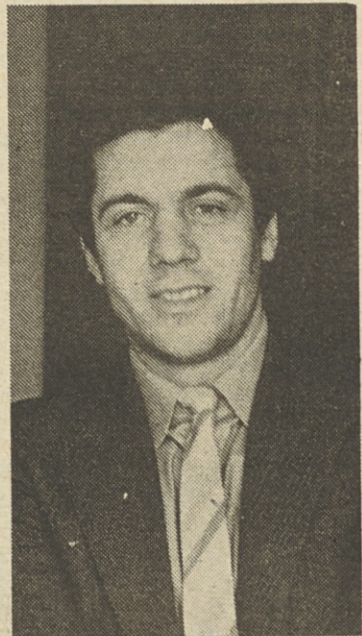
»Od Gozdnega gospodarstva smo pred združitvijo dobivali hlodovino, a le polovico. Drugo polovico je dobila zadruga, zato nismo mogli izkoristiti lesne mase tako kot bi jo lahko, po drugi strani pa smo težili k zmanjševanju režije. Dovolj, da smo se priključili zadrugi. Sedaj je hlodovina pod isto streho, poslovanje je bolj racionalno, izkoristek pa mnogo večji kot prej,« poudarja Tone Eržnožnik, vodja delovne enote Mizarstvo.

Za to delovno mesto je značilno predvsem to, da v njej skoraj ni fluktuacije, dasi je kadre vzgojila sama in je od 70 delavcev kar dve tretjini kvalificiranih, imajo pa še 10 tehnikov in inženirja, ki vodi proizvodnjo. Specializirali so se na stavbno mizarstvo, vendar ne na veliko-serijsko proizvodnjo, pač pa na izdelavo oken in vrat po naročilih. Narede vse, karkoli si zamislijo arhitekti od polken s srčki, kot so jih delali nekoč na kmetih, do stropnih oblog ali trapezastih strešnih oken.

V sodelovanju s delovnimi organizacijami: SCT, Lesnino, Slovenijalesom in drugimi, opremljajo celotne objekte, tesno pa so povezani tudi z nekaterimi sodobnimi organizacijami. Pravkar imajo do stropa naložena okna, ki so jih pripravili za inštitut Jožef Štefan, zelo zahtevna so bila tudi okna za Dom karmeličank v Sori pri Medvodah, opremili so hotel Sveti Nikola pri Poreču, sodelovali so pri obnovi starega dela Dubrovnika, hidroelektrarne Džerdap in mnogih ljubljanskih fakultet. Skratka, referenc jim ne manjka, lotijo pa se vsakega de-

la, kjer sta potrebna večšina in znanje.

Ob vsem tem se otepajo s pomanjkanjem prostora, saj stoji

Direktor ing. Stanislav Mohorič

Vodja mizarstva Tone Eržnožnik

njihov obrat sredi stanovanjskega naselja in ga ne morejo razširiti niti za ped. Manjkata jim sušilnica in energetski objekt. Prvo rešujejo tako, da ves les vozijo sušiti iz Žirov v Ljubljano in Logatec. Stroški so izredno visoki za prevoze (imajo 4 lastne kamione) ter storitve sušilnic, v dveh letih porabijo toliko, kolikor bi potrebovali za postavitve in opremo energetskega objekta v sušilnico.

Tudi skladiščnih prostorov jim primanjkuje, zato gotove izdelke vozijo iz delavnice naravnost na gradbišče. Ob tem upajo, da bodo morda še v tem srednjeročnem obdobju prišli do nove lokacije v industrijski coni v Žireh.

Nov obrat bodo gradili postopno, prednost bo imela sušilnica z

Delavnice mizarkega obrata so na pol skladišča, saj mizarjem kronično primanjkuje prostorov, kjer bi lahko spravili gotove izdelke.

Nov krmilar v M-Hoteli gostinstvo

Andrej Dvoršak

Ob prevzemu dolžnosti predložil razvojni program

Pred nekaj tedni se je upokojil Saša Žabjek, direktor delovne organizacije Mercator-Hoteli gostinstvo. Dolgo časa je uspešno vodil svoj kolektiv, ki je pod njegovim vodstvom uspel prebroditi vse težave kriznih obdobij naše družbe. Na krmilu ga je 20. februarja zamenjal Metod Škrjanec, ki dela v tej delovni organizaciji že skoraj deset let. Preden je postal direktor, je bil vodja finančno-analitiške službe.

Tovariš Škrjanec je med dolgoletnimi tovariši znan po tem, da nima dlak na jeziku, kadar zastopa stališča, za katera meni, da bodo pripeljala do boljših rešitev, koristnih celotnemu kolektivu; ne le njegovem (M-HG), ampak vsem delavcem sozda, za katerega meni, da daje izredne možnosti prav vsem članicam, ki si žele napredka in razvoja.

Svoja stališča, kakor tudi stališča svojega ožjega okolja, je uveljavljal kot član IO in delegat delavskega sveta sozda, odbora

za plan in odbora za interne kompenzacije itd.

Tovariš Škrjanec je še pred zasedbo direktorskega fotelja vrgel na mizo odprte karte, se pravi svoj program nadaljnega razvoja delovne organizacije in gostinske dejavnosti v okviru sozda nasploh. Ta program sedaj obravnavajo delavci M-Hoteli gostinstvo in če ga bodo sprejeli – napisan je tako, da večji ovir ne bi smelo biti – bo v naslednjih letih prišlo v delovni organizaciji in mogoče tudi v celotno gostinstvo turistični dejavnosti sozda do vidnih sprememb.

energetskim objektom in skladiščem. Vse to je že v planskih dokumentih občine in sozda, v katerega so se včlanili pred šestimi leti. Direktor Mohorič ocenjuje, da je bila to dobra odločitev, saj ima zadruga sedaj možnost ugodnejših nabav reprovromaterialov za kmetijstvo oziroma so ti pogoji mnogo boljši kot pa če bi na tržišču nastopala samostojno. Natančne vsote, koliko je bilo prihranka zaradi ugodnejših pogojev nabave, ne le za potre-

Obnovili so žago

Pred dvema letoma so popolnoma obnovili žago in brusilnico. Dnevno razžagajo od 33 do 40 kubikov hlodovine, letno pa okoli 9.000 kubikov za lastne potrebe. Ker je to edina žaga v Žireh, opravljajo storitve tudi za okoliške kmete.

Sora Žiri je imela lani okoli 1.3 milijarde dinarja celotnega prihodka, 27 milijonov so razporedili za čisti dohodek, 10 milijonov pa za akumulacijo. Povprečni osebni dohodek zaposlenega je bil okoli 70.000 dinarjev.

Mercator na Gorenjskem

be kmetijstva, ampak tudi trgovine, nimajo izračunanih, pravijo pa, da ni majhna.

Žele se še bolj vključiti v blagovne tokove sozda, predvsem s ponudbo storitev mizarkega obrata. Navezali so stike z Mercator-Tehno, TOZD Investa, ker menijo, da bi lahko takšno sodelovanje prineslo novo kvaliteto. Kljub vsemu pa blagovnih tokov ni moč vedno in v celoti preusmeriti. Tako denimo še vedno oddajajo mleko na Vrhniko. A konec koncev smo nato lahko celo ponosni, saj gre morda to mleko, predelano v sir, tudi v izvoz, med drugim tudi v Švico...

Predstavljamo

Metod Škrjanec

Uresničitev vseh teh in še mnogih drugih nalog, ki so jih gostinci že zapisali v srednjeročne načrte, ne bo lahka. Ovira so nespodbudni osebni dohodki, slabši kadri in nizka akumulacija. Zato vsi skupaj zaželimo Metod Škrjancu ob prevzemu nove dolžnosti veliko sreče. Potreboval jo bo, če bo hotel uresničiti naloge, ki so pred njim.

Med prve naloge Škrjanec uvršča izdelavo celovite ponudbe tozdov, glede na njihovo dejavnost. To bodo skušali s sodobnimi komunikacijskimi sredstvi predstaviti širši javnosti in tudi sozdu. Predvsem bodo poenotili tiste prvine, ki so življenjskega pomena za vsako organizacijo. Med drugim je to tudi skupen nastop na trgu, ki ga bodo skušali izpeljati preko nabavne službe sozda. Prav tako bodo določili smernice razvoja gostinstva v našem sistemu kottudi na področju, kjer imajo gostinski tozdi svoj sedež.

Enako kot celostno podobo, zadnje čase uporabljamo za to reč izraz image, je pomemben tudi nastop na tržišču. Da bi bil ta bolj načten in organiziran, se bodo tesneje povezali s turističnimi agencijami, na prvem mestu z Mercator-Turistu. Tega sodelovanja je bilo doslej premalo, kar se je odražalo tudi na poslovnih uspehih. Po Škrjančevih zamislih naj bi spremenili strukturo gostinske dejavnosti v sozdu, ki največ dohodka ustvarja v bifejih. S prestrukturirano ponudbo bi moralo biti razmerje obratno, to pa pomeni tudi novo kakovost in višjo raven, ki se je najbrž vsi želimo.

V M-KZ Krka delajo pašteto na obrtniški način

Andrej Dvoršak

Za kvaliteto je pogoj znanje in ljubezen do poklica

Za obrat mesne proizvodnje M-KZ Krka iz Novega mesta je značilno dvoje: pretesni prostori in dobri, skoraj obrtniško narejeni izdelki. Ti imajo že kar bogato tradicijo, umetnost proizvodnje pa se prenaša iz generacije na generacijo. In ker ni velike fluktuacije, ima vsaka dovolj časa, da osvoji znanje svojih predhodnikov. Sedanje moštvo tega obrata vodi Jože Jaki, ki je svojo mesarsko pot začel prav tu leta 1947.

»Pravzaprav je bila takrat tu klavnica, predelava pa v centru mesta,« začne pripoved izkušeni mojster Jaki. »Pa smo se selili, spreminjali imena in le proizvodi so ves čas ostali več ali manj enaki. Za to so vedno skrbeli mesarji, ki so vodili obrat. Od tega, kakšne proizvode ponudijo trgu, je bil odvisen njihov oziroma naš ugled, tega pa ni, da bi ga človek zapravil.«

Z leti so se proizvodi le malo spremenili. Denimo želodec v svinjskem mehuru, ki so ga pr-

vič naredili pred 33 leti po lastni recepturi, ni več tako slan, ima pa več česna, s čimer so se prilagodili novemu okusu strank. Pa je želodec še vedno nepogrešljiv na praznični mizi! Tako vsaj kažejo proizvodni podatki, saj jih pred prezniki narede dnevno do 400 kilogramov (sicer okoli 200), kar je še premalo za potrebe Dolenjcev. Ti razen želodcev takoj pokupijo tudi vso jetrno pašteto v stanjoli papirju, ki je menda izrednega okusa. V »Krki« jo delajo le občasno, ko imajo dovolj je-

ter in ni neskladje med surovinami in ceno izdelka preveliko.

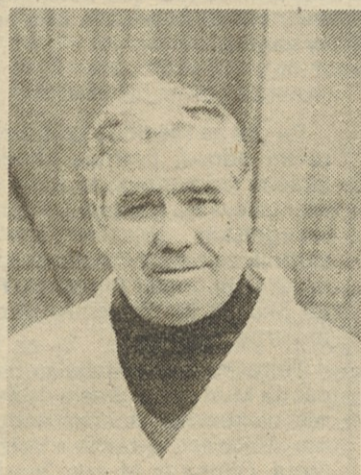
Njihova pašteta je nekaj posebnega, pravijo. V njej je kar 50 odstotkov jeter, namesto fosfata pa za vezivo uporabljajo jajčka. Vse po starih receptih, le da so jo nekoč prodajali v drugačni embalaži.

Čeprav delajo še kup drugih proizvodov, zelo cenjene so njihove suhe klobase in tirolska salama, so na želodce in pašteto posebej ponosni. Upravičeno!

Doslej niso nastopali na raznih sejmi in razstavah, jim tudi ni bilo potrebno. Vse kar so naredili so z lahkoto prodali. Ko pa so se lani v okviru sozda MERCATOR-KIT prvič pojavili na kmetijskem sejmu v Gornji Radgoni, so dobili priznanja za prav vse svoje proizvode, ki so jih poslali na ocenjevanje.

Pred prazniki narede do 400 kilogramov želodcev v svinjskih mehurjih.

Mojster Jože Jaki

Novi načrti M-Kopitarne

Center za obveščanje

Uvajanje novih proizvodov in vlaganje v znanje

Letos bodo v Mercator-Kopitarne v Sevnici praznovali 100-letnico delovanja. Zato ni vseeno, kako bodo poslovali in ali bodo uspešni ali ne pri uresničevanju zastavljenih ciljev, med katere prav gotovo sodi na prvo mesto pogodbeno, dolgoročno proizvodno sodelovanje na področju kooperacije s podjetjem Lorezn Heckelman & Sohne iz ZR Nemčije, s katerim si skupno utirajo poti na nova tuja tržišča.

Pogodbo so podpisali za dobo desetih let. V tem času si bodo izmenjavali vse tehnične, tehnološke in druge informacije ter sodelovali pri raziskovalnem in razvojnem delu. Obveščali pa se bodo tudi o vseh novih izdelkih in izboljšavah. Vrednost pogodbe je 7.561.000 DM — toliko bo namreč Mercator-Kopitarne izvo-

zila. Istočasno pa si je z njo pridobila pravico uvoza vseh surovin, repromateriala in delov za obutev v razmerju 1,25 : L.

Zaradi vse težjih pogojev gospodarjenja so se v M-Kopitarne odločili za takšne razvojne usmeritve, ki temelje na uvajanju novih proizvodnih programov. To so tudi zapisali v planske akte za

Kljub sodobni opremljenosti je pri izdelavi cokol potrebno še veliko ročnega dela in spretnosti. Foto Andrej Dvoršak

Mercator na Dolenjskem

Mesečno narede od 45 do 55 ton raznih izdelkov, ter v svojih pretesnih prostorih »obrnejo« okoli 200 ton mesa.

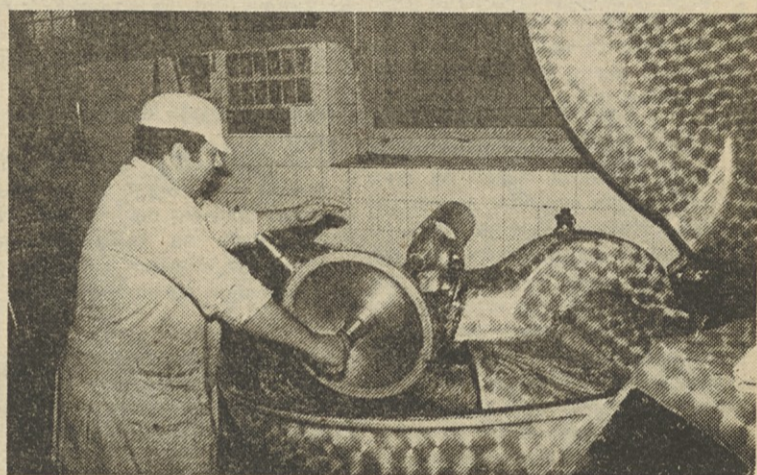
Še sreča, da imajo sorazmerno dobre stroje, kajti sicer bi njihova proizvodnja, ki že sedaj ne more zadostiti vsemu povpraševanju, bila še manjša. Povečati pa je ne morejo že zaradi tega, ker ni prostora. Upajo, da ga bodo imeli več, ko bodo preselili skladišče na Cikavo.

Zanimivi bi bili podatki o produktivnosti delavcev v raznih

mesnih industrijah. V »Krki« jih dela na 300 kvadratnih metrih (všteta so tudi skladišča) skupno 18, od tega jih je pet kvalificiranih, šest pa priučenih. Kljub temu, da so osebni dohodki nizki — do 50.000 dinarjev, se vsi drže svojega poklica že šestnajst in več let — najdaljši staž ima mojster Jože Jaki, z vajeniško dobo skupno 39 let! Prav takšna zavest in privrženost kolektivu pa je tudi osnovni razlog za kvaliteto njihovih izdelkov in visoko produktivnost. Vsem je skupna le ena želja — večji prostori (ne rečejo z manj prepaha in vode — le večji), kjer bi lahko še povečali proizvodnjo in vpeljali nove izdelke, katerih recepture imajo že dolgo pripravljene.

Hrenovke nekoč in danes

»Ko sem prišel za vajenca,« se spominja Jaki »smo tedensko naredili deset do dvanajst kilogramov hrenovk, danes naredimo po 500 kilogramov. Moj nekdanji mojster Jaka, ki jih ima že okoli 80, je prišel zadnjič v naše delavnice, da bi videl, »če prav delamo«. Ko je slišal za hrenovke, je samo zmajal z glavo in odšel. Tehnologija je danes čisto drugačna, in če bi jih delali tako kot nekdanj, bi bile nekajkrat dražje, kot so. Pa bi jih, le če bi nam odobrili cene!«

Visoko produktivnost omogočajo mesarjem »Krke« sodobni stroji.

Mercator v Posavju

obdobje 1986-90. Novi programi naj bi jim ob dvigu kvalitete prinesli tudi večji dohodek, kakor tudi višjo cenovno raven celotnega proizvodnega programa. Ob tem bodo kajpak še povečali izvoz, zlasti na konvertibilna tržišča in skupali izboljšati delovne pogoje delavcev v proizvodnji.

Za izvedbo vseh teh nalog bo potrebnio več znanja in delovne zavesti, prav tako pa tudi pomoči od zunanjih dejavnikov in strokovnjakov. Vsega tega se v M-Kopitarne zavedajo, zato nameravajo študentirati kar 99 študentov, kar predstavlja četrtnino vseh zaposlenih v delovni organizaciji.

Že v letošnjem letu nameravajo v proizvodnjo vnesti nekaj novosti. Predvsem bodo povečali proizvodnjo plastičnih kopit, uvedli pa bodo še dva nova izdelka — leseno obutev s pregibnim podplatom in tako imenovano obutev za prosti čas. V obratu plastike nameravajo postopno uvajati nove profile v sodelovanju s Trimo Trebnje in IMV Novo mesto. Za to proizvodnjo bodo potrebovali tudi nove stroje, ki bodo postavljeni že v prvem četrtletju.

Ob vsem tem pa v M-Kopitarne žele zmanjšati stroške, med katerimi so na prvem mestu obresti. Načrtujejo, da jim bo to uspelo z doslednim izpolnjevanjem varčevalnega programa, katerega rešitve so vgrajene v temelje nadaljnega razvoja Mercatorjeve Kopitarne v Sevnici.

TZO Žužemberk

Jože Kirm, M-KZ Krka

Ukrep družbenega varstva predčasno ukinjen

Zbor združenega dela in zbor krajevnih skupnosti novomeške občinske skupščine sta na skupnem zasedanju 30. januarja 1986 sprejela sklep o predčasni ukinitvi ukrepa družbenega varstva v TZO »Suha Krajina« Žužemberk.

V tej TZO, ki posluje v Mercator-Kmetijski zadrugi Krka Novo mesto, je skupščina občine s 1.7.1985 začasno, za dobo enega leta, uvedla ukrep družbenega varstva in odstavila individualni poslovodni organ. V TZO so nastale bistvene motnje v samoupravnih odnosih. Temeljna organizacija je konec leta 1984 in v začetku leta 1985 poslovala z izgubo in je tudi sicer glede na ostale TZO dosegala podpovprečne poslovne rezultate.

Po obravnavi poročila, ki ga je podal začasni poslovodni organ, je skupščina ugotovila, da so zadeve v TZO urejene, zato je ukrep družbenega varstva predčasno ukinila.

V času ukrepa družbenega varstva so v TZO število delavcev zmanjšali od 57 na 48. Zadrugi svet je že imenoval Janka Skubeta za novega direktorja TZO.

»Fantje po polj gredo, žvižgajo in pojo...«

Stane Jesenovec

Verjame Marjetka tej pesmi

Srečanja s pospeševalko splošne smeri v M-KZ Ljubljana, TZO Vič, Marjetko Stražišar, so vedno povezana z izdatnim snegom. Prvič sem celo vozil njenega fička po globokem snegu na dobrovski strani viške občine. Bilo je tistega dne, ko so v osnovno organizacijo sindikata v KZ Ljubljana sprejeli prva kmeta. Drugič pa je bil ta že kar utrujeni avtomobilček smerokaz za njeno pisarno v lžanskem obratu kmetijske zadruge. In možno je snežilo drugo februar-sko soboto.

Preteklo je kar precej minut, da sva sklenila odkrivanje strokovnih in človeških posebnosti okrog 250 kmetij v Črni vasi, ob lžanski cesti in v primestnem delu tja do Lavrice. V strinjanje ali nestrinjanje ponujamo trinpolletna spoznanja pospeševalke, ki skrbi za razvoj vrtnarstva, zelenjavarstva, poljedelstva in govedoreje ter številnih spremljajočih dejavnosti na tamkajšnjih kmetijah.

»Pri zelenjavarstvu prevladuje odkupovalna zadolžitev pred strokovno. Na tem ozemlju je uveljavljeno pridelovanje zelja, kumar, peteršilja in korenja. Vendar ne tako kot v TZO Dobrunje. Lani smo za M-Sadje zelenjavo odkupili okrog 60 ton vrtnin. To je znatno manj kot leto prej, ko se je ta številka povzpela celo do 110 ton. Lani je bila slaba letina zaradi vremena, slišali pa smo tudi številne pritožbe zaradi semen. Številne zelenjarice pa prodajajo same vrtnine na ljubljanski tržnici. Ker je to le dopolnilni zaslužek na kmetijah, žal ne namenjajo semenom, zaščitnim sredstvom in sodobnim spoznanjem o vzgoji vrtnin ter novih sort primerne pozornosti. Tudi predavanje s to tematiko, pa ne le-to, so slabo obiskana.«

Kako deluje pri vas aktiv kmečkih žena?

»Tega aktiva nimamo. Ne smemo pozabiti, da je zelo močna zastopanost branjevk, da je precej starejših kmetic in da nimamo jedra kmetic, ki bi bile pripravljene tudi aktivno družbeno delati, tako kot npr. v M-KGZ Sora v Žireh.«

So tudi na vaših kmetijah osamelih fantje?

»Nekaj jih je. Ugotavljam, da so za tako stanje delno krivi sami, saj se prevečkrat mudijo le v moški družbi v krčmah in gostilnah. Nekateri so morda preboječi, da bi dobili dekle oziroma ženo na kmetijo. Prehitro se po vaseh razširijo govorice o premalo

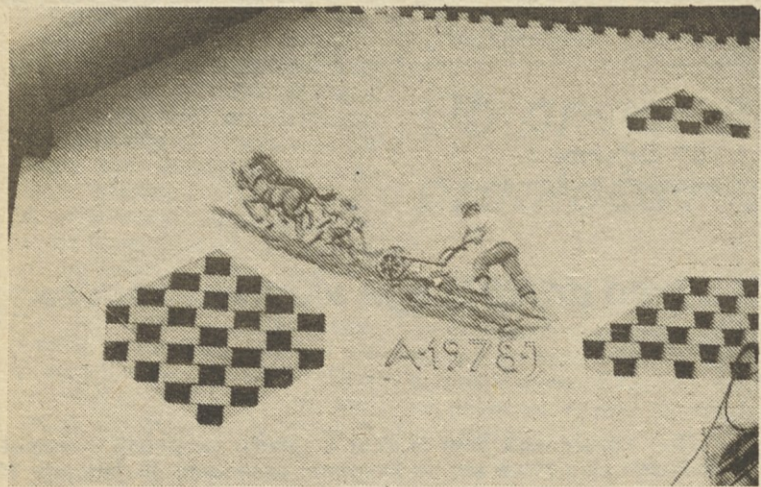
suše 1984. leta, reduktaza pa je posledica premajhne skrbi za bakteriološko čistost in kakovost mleka. Zaradi tega M-Ljubljanske mlekarne znižajo odkupno ceno, rejci mlekaric pa se jezijo. V pospeševalni službi smo se odločili, da bomo oblikovali INTERESNE SKUPINE, v katerih bodo večji kmetje, strokovnjaki Kmetijskega zavoda, veterinarji, pospeševalci in občasno drugi sodelavci. V njih bomo krajevno ali paonožno predstavili boljše tehnologije za pridelovanje ali rejo. Za tak način odpravljanja težav smo se odločili zato, ker ugotavljamo, da so splošna predavanja slabo obiskana, oziroma, da nanja hodijo isti ljudje.«

Kdaj pridejo kmetje v vašo pisarno?

»Največkrat jih zanimajo informacije o kreditih. Vse druge stvari opravi na kmetijah. Najpogosteje na lastno pobudo. Številnim kmetom pa smo pospeševalci žal najpogosteje le

»Kljub fakultetni izobrazbi imamo pospeševalci le okrog 75 tisoč dinarjev osebnega dohodka. Pa moramo na srečanjih s kmeti slišati marsikatero pikro na račun naše kmetijske gospodarske politike in jim po svoji (ne)moči pomagati pri napredovanju kmetije.« Je jedrnat opisala tri značilnosti opravljanja poklica kmetijske pospeševalke Marjeta Stražišar. Foto Stane Jesenovec

pridnih gospodinjah. Tu še vedno vladajo stara merila za naloge kmečke ženske, kljub temu, da boljši standard in vsaj fizično manj zahtevno delo krha te spone preteklosti.«

Pa prestopiva na kmetovo gospodarsko pot. Kaj trenutno najbolj mršči čela govedorejcem?

»Vse – to, da pada število število živine, rejce krav pa predvsem reduktaza. Do praznejših hlevov je prišlo predvsem zaradi

cilj, v katerega je potrebno sprožiti vso nejevoljo zaradi cen, nepravilnosti v kmetijski gospodarski politiki in neizpolnjenih obljub. Starejši radi potegnejo iz pol preteklega zgodovine krivice, ki so jih doživljali. Mlajši so na srečo željni novih znanj, a tudi o njih je treba, resnici na ljubo, povedati, da niso več pripravljeni poprijeti za vsako kmečko delo. Pitancem dajejo prednost pred mlekaricami, številni pa se raje odločijo za konje. Temeljito tudi izračunajo, ali bodo posejali ko-

Fantje po polj 'gredo, žvižgajo in pojo, jaz piščalko imam, žvižgat' ne znam.

Včasih je lušno b'lo, zdaj pa ni več tako,

včasih smo vince pil', zdaj pa vodo.

Včasih me rada ima, včasih pa godrnja, včasih pa, kjer me vid', prav', le še prid'.

Ljudska

ruzo ali pšenico, sadili krompir ali zelje. Naše delo bi bilo lažje in uspešnejše, če ne bi na deželi še vedno tako hudo vladala sosedski prepir in nevošljivost.«

Lastniki usmerjenih kmetij so zgradili sodobne hleve s spremljajočimi kaščami in drugimi objekti. Kupili so tudi traktorje in kmetijske stroje. Kaj trenutno želijo nabaviti s kreditom?

Ali res za vsako ceno?

Vesna Bleiweis

Koliko MUR je v moji deželi ?

Načrtovana gradnja pretočno-akumulacijskih hidroelektrarn na Muri ni razgibala samo dežele ob Muri, ki jo ta poseg zadeva v živo, temveč tudi vse tiste, ki jim ta poseg pomeni trdno, s politični instrumenti zavarovan birokratski in tehnokratski odnos do zemlje in narave.

Da gre za resnično tako zavarovan odnos, potrjuje skrajno cinična primerjava, ki jo je ob utemeljevanju gradnje tovrstnih energetskih objektov izrekel skrbnik za razvoj Elektrogospodarske skupnosti Slovenije, Peter Skok. K tej primerjavi se bomo vrnili kasneje.

Temeljna informacija za bralce: na Muri naj bi zrasle naslednje elektrarne: Apače, Radgona, Radenci, Hrastje, Veržej, Mota, Gibina in Mursko središče. Vsaka od teh bo zahtevala svoj del kultiviranih in manj kultiviranih kmetijskih površin, gozda in logov pa tudi preselitev kmetijskih gospodarstev. Skupna ogrožena površina znaša okrog 2.000 ha, zaradi urejanja Murine struge pa niso vštete še druge nepredvidljive posledice načrtovanega posega. V zvezi z vodo pa se postavljajo v ospredje trije problemi: kakovost in razen same Mure, talne vode ter vpliv na poljske in gozdne površine, pitje in namakanje ter mineralnih vrelcev v okolici Radencev. Problematiko zaokroži še vrsta ekoloških in socioloških posledic, ki jih prinaša načrtovani poseg. Omenimo le še tehnični podatek o »notranji Muri«, to je o čisto slovenskem delu Mure. Na vsaki strani Mure bo potopljen povprečno 70 metrov širok pas ozemlja, kar pomeni razširitev struge za okrog 140 metrov na enotno širino 200 metrov ob bazi nasipov. Na vsaki strani se načrtuje tri do osem metrov visoke zaježitvene nasipe, grajene v razmerje 1:2, ki bodo ob bazi široki 32 metrov. Vzdušje nasipov bi bil še kanal za osuševanje (širine 5 do 6 metrov) in cesta za vzdrževanje. »Notranja Mura« postane tako 220 metrov širok vodni pas, v celoti obdan z do 8 metrov visokima nasipoma in ločena od zaledja z vzdolžnim kanaloma. Brez dvoma, ne samo pogled za sedanje bogove, temveč tudi njihov spomenik, ki ga bodo morda prihodnji, treznejši lahko temeljito opljuvali.

Navedeni projekt izgradnje elektrarn na Muri terja poleg ocenitve dejstva po energetski lakoti še cel kup strokovnih ocen in raziskav, ki naj utemeljijo megalomanski projekt z vidika vrednosti pridobljene energije in trajnih posledic, ki jih prinaša drastičen poseg v okolje. Gre za vsega 4,3 odstotka energije, ki bi jo dale načrtova-

ne elektrarne, uporabljala se bo za pokrivanje konic, obratovale pa bodo povprečno 4 ure na dan, ves ostali čas pa bodo zbiralale vodo. V zvezi s tem le vprašanje – kako pri nas drvimo za svetom, ki si prizadeva in tudi najde učinkovite rešitve za varčevanje z energijo?

In navedena izjava: »Zaradi čelne akumulacije bo vsaka elektrarna dala 140 milijonov kilovatnih ur. To pomnožimo z deset in dobimo desetkrat 140 milijonov kilovatnih ur. To ovrednotimo z desetimi dinarji in dobimo 1.400 milijonov dinarjev. Na 280 ha zemlje, ki bo izginila zaradi čelne akumulacije, pridobimo, če je donesek 7.000 kilogramov pšenice na hektar, 1.960 milijona kilogramov zrna. Pomnožimo s ceno kilograma pšenice po 50 dinarjev in to znaša 98 milijonov dinarjev.«

Citarna izjava mora zbsti vsakogar, zlasti pa tiste gospodarske sisteme, ki so si v svoje razvojne programe zapisali prednostni razvoj kmetijstva. Ti bi se morali enotno upreti takim izjavam, pa tudi na tak način utemeljevanim potrebam po energiji, kajti slej ko prej se bodo njihovi razvojni projekti ustavili na vodi in z njo vred po njej tudi odplavali. Zavedati se namreč moramo, da povprečno 3,6 hektarov velika slovenska kmetija kmetu ni dovolj za njegovo popolno socialno varnost, če mu sproti jemljemo še možnost širitve obdelovalnih površin.

Ob tej ugotovitvi je kmet motiviran za urbanizacijo zemlje, ker mu ta širši družbeni interes dobro preplačuje (tistim, ki so prvi v »špilu«) – trenutni tržni donos od prodaje zemlje je višji od kmetijskega in tako nujno vodi do razslojevanja. Smetano res poberejo samo prvi, ostale širši družbeni interes povozijo in zato samo ti povzdigujejo glas proti posegom, kakršen je predviden na Muri.

Ne želimo romantične milopojke o kmetijstvu oziroma o odnosu do zemlje in narave, na podlagi katere bi lahko v nedogled ugibali o utemeljenosti vseh načrtovanih posegov v kmetijske površine, temveč terjamo le strokovno utemeljene najprimernejše rešitve. To sta poudarila v svojem komentarju prej navedene izjave tudi člana poslovnega odbora našega sodza za kmetijstvo in zadružni-

gove starosti. Ne vem še, kako bom kupila novega. Res nam trenutno plačujejo po 30 din za en kilometer, a s tem komaj pokrijem sprotne stroške za gorivo, maziava in popravila. Plačilo kilometrine pa je edina ugodnost. Za sorazmerno naporno in časovno raztegljivo delo dobim okrog 75 tisoč dinarjev (fakultetna izobrazba). Nočejo slišati o delovni obleki in drugih dobrobitih, ki so uveljavljanje v večini ali skoraj vseh tovarnah. Zato je med pospeševalci precejšnja fluktuacija in tudi jaz že razmišljam o drugi zaposlitvi. Menjavanje pospeševalcev ali pospeševalk pa tudi znižuje cenjenost tega poklica pri kmetih. Pa delo opravljam zelo rada!«

štvo, Slavko Glinšek in Zvone Bertok. Oba sta navedeno primerjavo ocenila kot nevzdržno.

Slavko Glinšek je poudaril: »Ne gre samo za izgubljena zemljišča različne stopnje kulturalnosti, temveč za cel sklop ne dovolj raziskanih posledic, ki bi jih poseg izzval v okolju. Ne morem se znebiti občutka, da tako Elektrogospodarska skupnost kot načrtovani industrijski giganti ne razmišljajo o problemu varčevanja z energijo in zniževanju energetske požrešnosti, temveč načrtujejo rast porabe energije. Še predno imamo pred očmi velikanske industrijske projekte, katerih rentabilnost je vprašljiva, odločitev zanje pa tudi izsiljena. Mar ne bi kazalo v tej primerjavi računati energije po nižji ceni, ki jo plačujejo največji porabniki za čisto konkurenčnosti, ki jo na koncu subvencionira vse slovensko gospodarstvo?« Zvone Bertok je menil, da ohranitev kmetijske zemlje in odnosa do narave ni gospodarsko vprašanje, temveč da gre za izrazito kulturno vprašanje, v katerem gre za krepko politično borbo med kulturnim pojmovanjem življenja kot celote z ozkim in tržno tehnokratskim odnosom do teh dveh dobrin.

»Kopiranje matic razvite industrijske družbe nas je pripeljalo do tega, da smo svojo inovativnost in substance, ki imajo genetska sporočila naše zemlje, zanemarili in se znašli v celi vrsti rešitev, ki so uničile ali groze uničiti preostale pedi za kmetijsko proizvodnjo še primernih in uporabnih površin.«

Dokler bomo na predstavljen način reševali in utemeljevali posege v okolje, bomo morali hočeš nočeš pristajati na vse vrste energetskih in drugih smetišč in ne delati po reku – kar koli že delaš, delaj preudarno in glej na konec!

Pri Contalu avtoradio za dinarje

Zdenko Mir iz tozda Contal je sporočil, da jim je uspelo dobiti omejeno količino radijskih aparatov s kasetnikom in dvema zvočnikoma za vgradnjo v avtomobile, ki jih lahko interesenti kupijo pri njih na Titovi 66 za dinarje. Gre za radijske aparate znamke KAPSCH s 7 W izhodne moči, UKW in SV področjem, nastavitvijo moči in drugimi dobrimi karakteristikami. Ponudba je zlasti ugodna za delovne organizacije, ki aparate potrebujejo za vgradnjo v službena vozila. Informativna cena brez davka je 75.000 dinarjev.

Drage bralke!

Ob Dnevu žena vam izrekam iskrene čestitke. Spomin na tiste mračnejše čase, ko so bile ženske manj vredne kot moški, ko so zjutraj poležavale do desetih, popoldne hodile na klepet k prijateljicam, ko so zgodnji večer preživele v lišpanju in pripravah na večerni obisk in počele vse ostale nekonstruktivne zadeve, po vrhu pa so se pustile vzdrževati od svojih mož in si dovolile ponižanje, da so jim prvega soprogi vrgli na mizo tri četrtine mesečnega zaslužka — spomin na tiste čase je hvalabogu že čisto zbledel.

Na praznični predvečer sem se zamislila nad našo zmago, še bolj, ko sem primerjala knjige, iz katerih navajam citate: Vajin sveti zakon (spisal jo je Andrej Likar 1856. leta) in Vajino skupno življenje (izdala jo je Zveze prijateljev mladine in jo še vedno uporabljajo kot strokovno literaturo za priprave na zakonsko življenje). Nič ne bom komentirala — ne ene ne druge knjige. Presodite same, koliko se je spremenilo v skoraj poldrugem stoletju.

1856

K pohvaljenemu gospodinjstvu se šteje tudi modra vredba hišnih opravil. Vse se mora o pravem času goditi, in za vsako opravilo poseben čas, določen biti. Red (ordenga) je duša vseh opravil.

Očitna krivica je torej, ako si žena pri gospodinjstvu kaj tega, kar ji je mož izročil, skrivej zase oberne, ali zase shrani ter tako moža goljfa. Žena torej ne sme nič iz tistega denarja ali premoženja, kolikor je za vso hišo odločenega, na oblačila ali druge sladkarije in nepotrebne reči zase obrniti. Slaba gospodinja zapravi veliko z nečimernostjo, lišpanjem ali s skrivnim sladkanjem.

To, da se žena tako prijazno obnaša svojo napčnost spozna in možu prijazno roko poda, preмага togotnega moža in ukroti njegovo nejevoljo in jezo. Na vso moč pa se modra žena varje, da moža s pikanjem, zbadanjem, nespodobnim jezikanjem, ali pa s terdovratnim molčanjem še bolj ne nasadi.

Žena mora možu spolniti tudi to, kar ima on v zakonu pravico tirjati od nje, in po pameti in po natori tirja. Pod nikokršno pretvezo mu ne sme braniti in pokorščine odpovedati. Ona je kriva in deležna vseh tistih grehov in razuzdanosti, v ktere moža nje terdovratna nepokoršina zapelje. Mož ženi svojo dolžnost stori, ravno tako pa tudi žena možu.

Pomanjkljivosti slaberega spola mora z voljo trpeti. Kar mu ona svetuje, mora skerbno premisliti in prevdariti, in ako je mogoče tudi vbogati jo, kar mu svetuje, ker velikrat je žena v kaki reči tako umna, ali pa še bolj, kakor mož. Vendar pa mora zmeraj le on v hiši gospod biti, in ne sme terpeti, da bi, kakor pravijo »žena hlače nosila«.

Kar pa sploh obleko žen zadeva:

Vaše lepoticenje nima biti vnašnje v pletenih leseh, ali v obloženi zlata, ali v noši žlahtnih oblačil, ampak v notranjem človeku, v nestrohljivosti krotkega duha. Ženske se morajo varovati vsake nečimernosti, drznih oblačil in družega lišpanja, kar posvetno ali celo prešestno serce razodeva.

— Oh, zdajle sem se spomnil, da sem pozabil pognojiti rože!

— Dragi, dvignila sem zavarovalnino!

— Pridi ven, bedni strahopetec!

— Končno sem našla idealnega moža! Problem je le, kako naj to povem mojemu možu!

— Draga, knjiga, ki si mi jo kupila, je res imenitna. Takoj sem popravil mizo!

Meta Malus, M-MT, TOZD Contal

1986

Kadar urejata gospodinjstvo zaposlena zakonca, je zelo pomembno, da utrdita smotrno organizacijo gospodinjstvenega dela. Predvsem je treba poskrbeti, da se ta dela enakomerno porazdelijo.

Razmerje med zakoncema se začne krhati pogosto prav iz gospodarskih razlogov, če poskuša živeti en zakonec na račun drugega, kadar ni mogoče uskladiti zahtev in potreb z možnostmi, če trošita denar po trenutnem razpoloženju in nepreudarno.

Saj ni nič hudega, če se kdaj tudi malo razjezimo, čisto napačno pa je, če se začneta zakonca zmerjati in si očitati najbolj bolečič stvari. Tisti, ki je spor gnal predalet, naj čimprej poišče priložnost za opravičilo in spravo.

Velikokrat nastaja neskladje med možem in ženo iz tega, ker na primer žena ne upošteva važnosti telesne zadovoljitve za moža, mož pa ne zanjo važnosti čustvene zadovoljitve. Največji motnji za spolno soglasje sta na moževi strani inpotenca — spolna nemoč, na ženini pa frigidnost ali spolna hladnost.

Enako usodno bi seveda bilo, če bi začela žena svoj enakopravni položaj izkoriščati in ga spremenjati v zakonsko večvrednost in tako moža vse bolj izrivati v podrejenost. Gospodovalna žena ni za zakon in družino nič manjša nesreča kot gospodovalen mož.

Včasih zadošča pri ženi že sprememba frizure, nova obleka, nov nakit, nov parfum, pa doživi mož prijeten vtis »novega človeka«.

Izbor iz knjige

Jašim Mrkalj-Kadmus

»Zadetek z glavo«

Za zakonski trikotnik ne velja Pitagorov izrek.

Mladi bi morali biti vedno zaljubljeni. Zato naj se ne poročajo.

Topoglavi najlaže prenašajo udarce usode.

Bil je režimski pisatelj epitafov.

Bežimo, zmaga je naša!

Za dobro napisane memoare je treba marsikaj pozabiti.

Včasih smo jurišali na neosvojene položaje. Zdaj pa na zasedene.

Božali so me po glavi in so mi tako poškodovali hrbtnico.

Najbolj uspešni so tisti tekmovalci, ki sploh nimajo nasprotnika.

S citati iz Marxa je odbranil svoj kapital.

Ne hodite po mojih stopinjah, mene so že prevarali.

Najprej so mi razbili zobe, zdaj pa zahtevajo, da držim jezik za zobmi.

Vse veliko počiva na malem človeku.

Tovariši, ostanite kar pri besedah, manj bo škode.

Na podlagi določb 7. člena pravilnika o nagradi SOZD MERCATOR-KIT, n.sub.o., objavlja odbor za dodelitev nagrade SOZD

Razpis za predlaganje kandidatov za nagrade SOZD MERCATOR-KIT

— Ali greš stavit, kdo ima največ vrlin?

— Hm...

Utrinek

Tomaž Smalič — M-KZ Krka

Krištofi Kolumbi

»Naš moderni čas rabi ljudi, strokovnjake širokih obzorij, ki mislijo malo dalj,« grmi direktor vseh direktorjev in dodaja: »Pomislite na Krištofa Kolumba, če bi on tako kot vi zjutraj zaspan pritekel na lokalni avtobus, se odpeljal do službe, tam avtomatsko prekladal papirje, nato pa brž spet

na lokalca do zadnje postaje, ne bi nikoli odkril Amerike. Tako tudi med vami ni pravega Kolumba, ki bi odkril pota naših težav,« nadaljuje Glavni.

Vsi na sestanku gledamo na uro, da zaradi izgovora — »moram na avtobus« — zapustimo sejno dvorano in se odpeljemo z lokalcem do zadnje postaje, do hišice, vrtička in drugih drognih ugodnosti.

Istčasno pa vsi mislimo na Krištofa Kolumba, saj mu ni bilo potrebno odkrivati Amerike po nalogu in tudi mi ne moremo odkriti take Amerike, ki bi ustrezala generalnim in bila hkrati Amerika za nas.

Iz M-Kmetijsko živilskega kombinata Gorenjske
Stane Jamnik

Nastajanje čistilne naprave za odpadne vode v Oljarici

Z ekološkega vidika je lokacija tovarne onja na samem bregu reke Kokre izredno neugodna. V tehnološkem postopku predelave nastajajo močno onesnažene odpadne vode, ki se spuščajo naravnost v Kokro, saj na območju KS Britof ni kanalizacijske mreže. Problem se je zaostri z rekonstrukcijo rafinerije, ko so se s povečano proizvodnjo povečale tudi količine odpadnih voda. Tako stanje nas je prisililo k dosledni in kompleksni rešitvi čiščenja odpadnih voda.

Odpadne vode oljarne nastajajo na sedmih različnih mestih in so si po lastnostih zelo različne. Vsebujejo proste in emulgirane maščobe, ki so največja obremenitev, fosfolipide in različne druge raztopne organske nečistoče. Poleg tega so bogate s sulfati, ki učinkujejo na beton in zato predstavljajo poseben problem. V odvisnosti od obsega in ritma proizvodnje v posameznih obratih se spreminjata tudi koncentracija in količina odpadnih voda. Zaradi naštetih posebnosti smo se

odločili, da se problematike lotimo sistematično in s predhodnimi poizkusi, saj tehnologije čiščenja ni mogoče enostavno prekopirati od drugih panog industrije. Poleg tega domače projektantske organizacije niso imele nikakršnih izkušenj pri projektiranju čistilnih naprav oljarne industrije.

Povezali smo se z IMP - PMI - enoto za tehnologijo vode Kranj. Skupaj smo začeli z delom v novembru 1980. Najprej je bilo potrebno določiti količino in

obremenitev posameznih odpadnih voda. Kmalu je bilo jasno, da bo največji problem odstranitev emulgirane maščobe iz vode, kar pa brez kemijske obdelave ne gre.

Ugotovili smo, da se najboljši učinki dosežejo z nevtralizacijo z apnenim mlekom in s stabilizacijo z ustreznim polielektrolitom. Potem je nastal problem, kako nastali mulj odstraniti iz vode. Zaradi prisotnosti maščob so delci relativno lahki in se slabo usedajo oz. lebdijo v vodi. Zato je bilo potrebno vpeljati flotacijo, to je postopek, s katerim s pomočjo zračnih mikromehurčkov delci v vodi potujejo na površino. Po treh mesecih intenzivnega dela v laboratoriju oljarne so se izkristalizirale posamezne tehnološke faze čiščenja: mehansko čiščenje - neutralizacija - flokulacija - flotacija - ponovna nevtralizacija in obdelava mulja.

Sledili so polindustrijski testi. V ta namen je IMP na osnovi rezultatov laboratorijskih poizkusov izdelal pilotno čistilno napravo, kapacitete 1 m³/h. Preizkus je potekal v aprilu in maju 1982.

Namen pilotnega poizkusa je bilo testiranje čiščenja po že izbrani tehnologiji s poudarkom na ločevanje delcev iz vode s flutacijo v dinamičnem testu. S tem naj bi se potrdila zasnova čiščenja in ugotovili eventualni novi momenti, pogojeni s kontinuiranim obratovanjem. Dobljeni rezultati so bili osnova za določitev posameznih tehnoloških parametrov in za izdelavo projektne dokumentacije, ki jo je izdelal IMP.

Čistilno napravo smo gradili v sklopu novega obrata za polnjenje steklenic. Tudi pridobivanje ustreznih soglasij in dovoljenj za gradnjo novega obrata je zahtevalo rešitev problematike odpadnih voda.

Z gradnjo čistilne naprave smo pričeli v februarju 1983. Med gradnjo je prihajalo do problemov predvsem pri izdelavi in montaži strojne in električne opreme. Skoraj vsa strojna oprema je namreč unikatna, zato sta se dobava in montaža zavlekli eno leto preko roka. Zamuda dobavitelja strojne opreme je bila vzrok, da smo s poskusnim obratovanjem začeli šele januarja 1985. Med poskusnim obratova-

Mercator na Gorenjskem

njem so bile odpravljene pomanjkljivosti, ki so se pojavile med delom.

Čistilna naprava deluje zadnjih šest mesecev brez večjih zastojev, 1.1.1986 pa se bo začelo redno obratovanje.

Učinki čiščenja v tem obdobju so bili izredno dobri. Stopnja čiščenja dosega tudi 98 %, kar je bolje kot pri pilotnem testu. Za sedaj je to edina čistilna naprava odpadnih voda oljarstva v Jugoslaviji.

Kot vidimo, je bila pot od prvih začetkov v laboratoriju pa do rednega obratovanja čistilne naprave dolga. Lahko bi bila tudi krajša, na primer s tujo tehnologijo. Ta pa seveda pogojuje nakup in uvoz tuje opreme in s tem probleme v zvezi z zagotavljanjem deviz iz uvoznih dovoljenj. Čistilna naprava v oljarici dokazuje, da je tudi z domačim znanjem mogoče doseči željene uspehe.

Nasveti gozdarja

Inž. Milan Šinko, M-Ljubljanske mlekarne, TOZD Posestva

Varno spravilo lesa

Visoka snežna odeja povzroča skrbi vsem, ki delamo v gozdarstvu. Prekrizala je načrte kmetom, ki izkoristijo zimski »predah« za delo v gozdu, če vremenske razmere to dovoljujejo. Če bo sneg obležal predolgo, se bodo dela tako v kmetijstvu kot v gozdarstvu nakopičila ob istem času. Ker pa je treba osebne načrte in zakonsko določene načrte sečnje opraviti, bo treba hiteti. Delo v gozdu je eno izmed najbolj nevarnih del in zahteva dobro pripravljenost človeka, strojev in orodij.

Kako pripraviti orodja, večina ne pozabi, pozabi pa na organizacijsko pripravo dela. Dobra organizacija nam pomaga narediti več in omogoča varno delo. Na nevarnost ponavadi pozabimo takoj, ko prične primanjkovati čas. Zaradi naglice podcenjujemo in spregledamo nevarnosti, ki pri poseku, izdelavi ter spravilu drevja prežijo na nas.

Možnosti nesreč pri delu lahko zmanjšamo, če se na posamezne faze dela dobro pripravimo. Ker je žled prizadel veliko lastnikov gozda, ki bodo morali polomljena in izravana drevesa posekati, je odstranjevanje posledic žleda poleg saniranja vetrolovov najbolj nevarno delo. Smrtne nesreče v Brkinih in na Gorenjskem v zadnjih dveh letih to dokazujejo. Vsega o varnem delu v gozdu ni mogoče povedati v nekaj stavkih, vendarle pa kaže opozoriti na najpomembnejše.

1. Oprema za delo v gozdu mora biti prilagojena posebnim zahtevam, ki jih narekuje narava dela. To velja predvsem za traktorje, ki morajo imeti obvezno varnostno kabino in druge prilagoditve. Za varno delo moramo uporabljati osebno zaščitno opremo, ki jo sestavljajo: trpežna in dobro vidna delovna obleka, čelada, mrežica za varovanje oči, rokavice (podložene, da zmanjšujejo škodljive vplive tresljajev motorne žage), antifonska vata ali čepki za varstvo pred hrupom, delovni čevlji ali škornji s kovinsko kapico, dereze v primeru poledenelih pobočij in seveda komplet za prvo pomoč (npr. avtomobilski komplet prve pomoči). Prav pri poškodbah dreves zaradi žleda, ko so v krošnjah nalomljene vej, bodo pri poseku mnogi ugotovili, da je čelada sila koristna.

2. Vremenske razmere niso vedno primerne za delo v gozdu. Sekati ne smemo, kadar je močan veter (nagnitih in trhljeh dreves pa niti pri šibkejšem ne), megla, sneženje in sneg ali led na drevju. Tudi šibka svetloba je lahko nevarna. Spravila pa se ne

sni višini. Pri večjih polomijah je treba začeti od spodaj navzgor, če je to mogoče.

5. Smer umika je treba določiti pred pričetkom zasekavanja in poteka nazaj ter vstran. Prav tako je treba v okolici stojišča primerno odstraniti grmovje in vse druge ovire. Če ni mogoče določiti varne smeri umika, je treba prilagoditi smer podiranja tako, da bo umik varen.

6. Posek vsakega drevesa moramo obravnavati posebej, saj v gozdu ne smemo delati po šablonah. Oceniti moramo težišče drevesa, somernost krošnje in morebitno votlost. Temu potem prilagodimo smer poseka in zasek, ki mora biti izdelan natančno in brez naglice. Ščetine ne smemo v nobenem primeru prežgati. Sekač mora s klicem pred padcem drevesa opozoriti pomočnike in se pripraviti, če so ti v varni oddaljenosti. Obviselih dreves ne smemo prežagovati na kose, plezati po njih in žagati vej ali podirati dreves, na katerih je drevo obviselo. Sprostiti jih poskušamo z obračanjem z obračalnikom ali z ročnim žičnim nategom oziroma traktorjem. Dokler ne podremo obviselih dreves, ne nadaljujemo z delom. Če zapustimo delovišče, moramo obvisela drevesa primerno označiti.

7. Pri prežagovanju posekanih

ali zaradi žleda oziroma snega podrlih dreves moramo paziti na napetosti, ki vladajo v deblu. Pri nagnjenih drevesih je treba paziti, da nas po sprostitvi ne bo zadela sproščeni del. Če stojimo pod deblom, nas lahko pokoplje pod seboj. Pri kleščenju stojimo vedno na zgornji strani debla, nikoli pa spodaj ali celo na deblu. Na poledenelih in drsečih pobočjih je priporočljivo izravana drevesa najprej oklestiti in šele nato odžagati od štora. Štore izravnih dreves moramo pred prežagovanjem stabilizirati tako, da se ne morejo prevrniti na delavce. Pustiti moramo dovolj dolg korenčnik ali privezati štore z ročnim žičnim nategom.

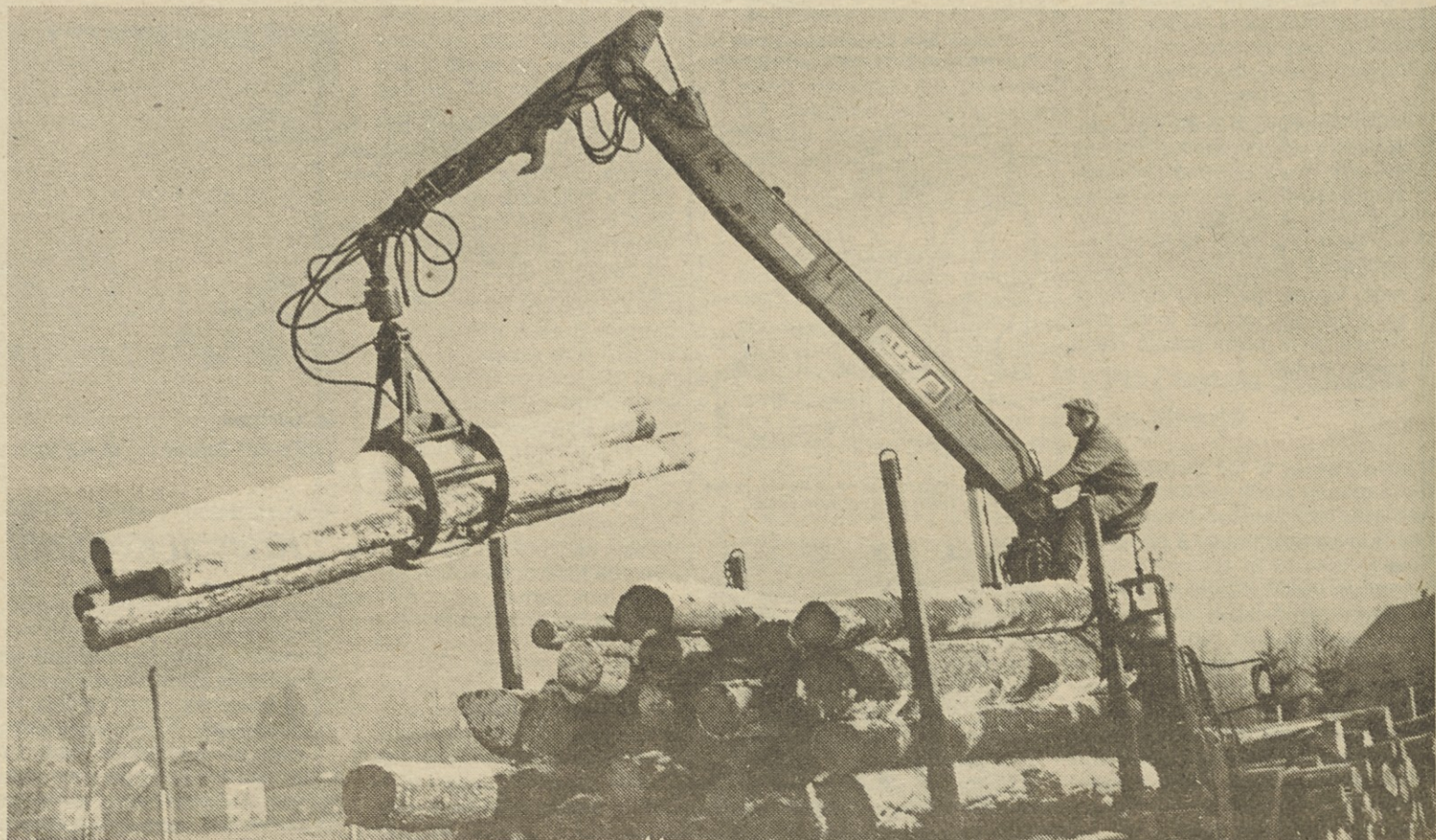
8. Ročno spravilo na poledenem ali zasneženem obočju je izredno nevarno delo. Delavci moramo biti razporejeni tako, da jih ne morejo zadeti drseči sortimenti in da se lahko med seboj sporazumevajo z dogovorjenimi znaki. Sortimenti se na pravilni poti ne smejo kopičiti, posamezen sortiment moramo sprosti spraviti na dno spravila. Če se sortiment na pravilni poti zatakne in ustavi, morajo delavci na zgornjem delu na dogovorjeni znak počakati z delom.

9. Pri spravilu s traktorjem uporabljamo samó traktorje, ki so prilagojeni za delo v gozdu

Nove brazde

(kabina, varnostna pregrada, verige!). Ugotavljati jih smejo samo traktoristi, ki imajo dovolj znanja in izkušenj za delo v gozdu, nikoli pa otroci. Hlodi morajo biti pripravljeni tako, da delavec ob pripenjanju tovora ni v nevarnosti. Pred pričetkom dela je treba spoznati pravilno pot in odstraniti iz kabine vse predmete, ki bi traktorista ovirali pri delu. Voziti je treba s hitrostjo, s katero se ne izpostavljamó nevarnosti. Pri zbiranju in privlačenju lesa s traktorjem, se mora žična vrva navijati na boben v vzdolžni smeri traktorja. Če stoji traktor izven vlake prečno na pobočje, se les ne sme privlačevati s spodnje strani. V primeru, da bi med vožnjo prišlo do prevračanja traktorja, traktorist praviloma ne sme izkročiti, ampak se mora čvrsto oprijeti kakšnega močnejšega notranjega dela varnostne kabine.

mora Velja poudariti, da je sekač oziroma traktorist tisti, ki je dolžan poskrbeti za varnost oseb v bližini.

Delo gozdarjev je naporno in nevarno, vse od podiranja do spravila in razreza debel

Mladi v M-Nanosu so ustanovili koordinacijski svet OO ZSMS
Gordana Bandelj, DSSS

Sedanost ne čaka

Opredeljene aktivnosti za organiziranje in vzpodbujanje delovanja mladih, so se v prvi fazi zaključile 21. januarja s konstitutivno sejo Koordinacijskega sveta osnovnih organizacij ZSMS. Za predsednika je bil izvoljen Vladimir Penko iz tozda Indus Koper, za sekretarja pa Vojko Otoničar iz tozda Izbira Postojna.

V razpravi so mladi med drugim ugotovili, da je razvijanje njihove socialistične samoupravne opredeljenosti mogoče le tedaj, če dejansko prevzamejo vse družbene naloge ter se povezano in enakopravno vključujejo v vse oblike odločanja.

Ocenjene so bile možnosti delovanja v lastnih delovnih sredinah, s posebnim poudarkom na naslednjih dejstvih:

— med zaposlenimi mladimi številčno prevladujejo ženske, ki so v večini primerov že matere z dodatnimi obveznostmi, kar v posledici prinaša omejene oziroma zmanjšane možnosti za delovanje v OO ZSMS;

— delovni čas, določene težave v zvezi s pridobivanjem dohodka in trenutno še nedorečen sistem delitve sredstev za OD v veliki meri vplivajo na razpoložljivost mladih, kjer skozi te dejavnike iščejo in pričakujejo socialno varnost;

— v nekaterih sredinah se že dalj časa srečujejo s problematiko reševanja stanovanjskih vprašanj, ker je nesporno, da je tudi za mladega človeka, poleg zaposlitve, rešeno stanovanjsko vprašanje najpomembnejši motivacijski dejavnik.

Ne glede na predhodne ugotovitve pa se mladi zavedajo, da bojo k hitrejšemu reševanju posameznih vprašanj veliko prispe-

Nanosove vesti

vali tudi sami in to skozi množičnost in korenite spremembe v lastni organiziranosti s tem, da opredelijo in izvajajo metode in oblike lastnega delovanja. Samokritično tudi ugotavljajo, da se vse predolgo in vse preveč ukvarjajo sami s sabo, v smislu reševanja »nekakšnih mladinskih vprašanj«, bistvo njihovega delovanja pa je ostalo premalo ali celo neopredeljeno in v ozadju.

Na osnovi ocene stanja so mladi oblikovali in sprejeli program dela, iz katerega izhaja velika pripravljenost do dela in sodelovanja na vseh področjih.

Pri obravnavi dokumentov za 12. kongres ZSMS so sprejeli sklep, da za kongres pripravijo prispevek o možnostih delovanja mladih v trgovinski dejavnosti.

Prvi korak je storjen. Ali bo ostalo samo pri tem, ali so dana zagotovila, nova spodbuda? Zavedati se namreč moramo, da sedanost ne čaka, temveč z dolgimi koraki hiti v prihodnost. Kakšen in kako dolg je korak mladih?

Sergej Paternost

Pravnik svetuje

Delavec gre na službeno potovanje ali pa se iz službenega potovanja vrne na dela prosti dan. Ali ima v takem primeru pravico do nadurnega dela ali pa le pravico do potnih stroškov?

Menimo, da gre v tem primeru le za potovanje in ne za opravljanje dela. Delavec je dejansko le začel ali pa zaključil potovanje na dela prosti dan, svojega dela pa ni opravljal, iz česar izhaja, da mu ni mogoče obračunati nadurnega dela. Če pa je delavec na potovanju v delavniku, pa menimo, da mu pripada poln delavni čas, ne glede na to ali delo opravlja ali ne, in seveda tudi potni stroški. Sicer pa bi morala vsaka posamezna organizacija združenega dela v svojem samoupravnem aktu urediti vsa vprašanja, ki so povezana s službenim potovanjem, delovnim časom, dnevnicami itd., v skladu z naravo dela in dejavnostjo organizacije.

Kaj mora krvodajalec vedeti o AIDS?

(Sindrom pridobljene imunske pomanjkljivosti)

AIDS je nalezljiva bolezen, ki zmanjša sposobnost organizma, da se bori proti infekciji. Bolezen poznamo šele nekaj let, število bolnikov v svetu pa narašča. Bolezen prenaša virus, ki ga imenujemo LAV – HTLV III.

Okužba nastane tako, da pride virus v krvni obtok. Inkubacija je lahko zelo dolga, tudi do več let. Okužbo dokazujemo s preiskavo na prisotnost protiteles. Največ oseb s protitelesi so našli pri naslednjih skupinah:

1. homoseksualni in biseksualni moški,
2. narkomani, ki si droge aplicirajo intravenozno,
3. prejemniki krvi in krvnih derivatov,
4. spolni partnerji naštetih skupin.

Zaenkrat je znano, da zbolijo za AIDS – om 5 do 12 okuženih oseb iz rizičnih skupin. Do sedaj pojav AIDS – a zunaj rizičnih skupin ni znan.

Trenutno za AIDS še ni učinkovitega zdravila. Preventiva – preprečevanje je tako pri AIDS – u na prvem mestu in mora biti usmerjena predvsem na rizične skupine prebivalstva. Za krvodajalca ter prejemnike krvi in krvnih derivatov mora biti zagotovljena popolna varnost pred okužbo. Tako je vsak krvodajalec pred odvzemom laboratorijsko in zdravniško pregledan. **Ob odvzemu že več kot 20 let v Sloveniji uporabljamo igle in vse ostali material izključno za enkratno uporabo. To pomeni, da je material nov, steriliziran in po odvzemu odvržen. Tako se krvodajalec ne more okužiti s katerokoli boleznijo, ki bi mu jo prenesli, torej tudi ne z virusom AIDS.** Kakor poskrbimo za varnost krvodajalca, moramo izključiti tudi možnost, da bi se z darovano krvjo okužili bolnik – prejemnik krvi. Pred izdajo krvi pregledamo vse vzorce na povzročitelja zlatenice (hepatitis B) in povzročitelja sifilisa. Zdravstvena služba, kakor tudi sami krvodajalci, so v primeru, da njihove krvi ne moremo uporabiti, obveščeni. Hkrati jim povemo, da odslej ne morejo več darovati krvi.

Nekaj preiskav na prisotnost protiteles pri AIDS – u smo že opravili. Vse je skrbno pripravljeno za začetek sistematskega testiranja darovane krvi na prisotnost virusa, ki povzroča AIDS. V primeru, da bi protitelesa našli, bi kri izločili. Taka oseba ne bi mogla biti več krvodajalec. Tako bodo zavarovani vsi bolniki, še posebej pa tisti, ki potrebujejo veliko krvi, bolniki, ki zaradi narave svoje bolezni prejemajo pogosto kri ali njene derivate.

Če želite kakršnokoli dodatno pojasnilo, se pred odvzemom krvi ali prejemom krvi in krvnih derivatov pogovorite s svojim zdravnikom.

dneh naše revolucije,« je zaključil svoj govor Tone Černe.

11. Bloški teki so imeli tri tradicionalne proge: 7 km – trimski tek in tek za pionirje, 15 km – Dakijev tek in 25 km – maraton.

Štartni znak za vse udeležence je ob zelo lepem, vendar hladnem vremenu dal narodni heroj

Janko Rudolf, ki je nadomestil lani preminulega Staneta Semiča-Dakija.

Skupna ugotovitev je, da so tovrstne prireditve pozitivne, saj gre za množično udejstvovanje v športu, ki krepi zdravje in prijateljstvo med ljudmi.

Bloški teki – prva večja tekaška prireditev v letu 1986

Sergej Paternost

Pokrovitelj M-Nanos

Marljivi športni delavci in prebivalci Bloške planote so v nedeljo, 26. januarja organizirali 11. zaporedno smučarsko prireditev »Bloški teki«, ki je uspela tako po organizacijski plati, kot tudi po udeležbi rekreacijskih tekaških tekmovalcev.

Pokroviteljstvo nad to prireditvijo je letos prevzela naša delovna organizacija, ki je s svojim aktivnim sodelovanjem pomagala organizacijskemu odboru, da je prireditev tako uspela.

Že v zgodnjih nedeljskih urah so se začeli zbirati tekmovalci, ki se jih je prijavilo 1546. Bloški teki, ki sodijo pri nas med tri največje tovrstne prireditve, so med

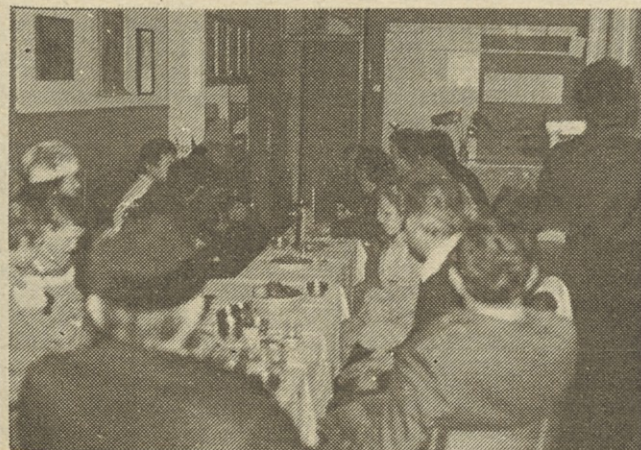
rekreativci zelo priljubljeni, predvsem zaradi odlične organizacije in pa samih prebivalcev Bloške planote, ki živijo s to množično prireditvijo.

Predsednik PO Mercator-Nanos, Tone Černe, je kot predsednik častnega odbora teko v svojem pozdravnem govoru poudaril, da je ta športna prireditev nadaljevanje tradicije, tako iz

daljne preteklosti kot tudi iz narodnoosvobodilne vojne v tem delu Slovenije.

Veliko je že zapisanega o pomembnosti Bloške smučarske tradicije, ki se je porodila in razvila zaradi zadovoljevanja vsakodnevniht potreb tukajšnjih ljudi, ki so znali to svojo večino uporabiti tudi v NOV, saj je bila pod vodstvom narodnega heroja, pokojnega Staneta Semiča – DAKIJA osnovana legendarna partizanska enota na smučeh – »DAKIJEVA ČETA«. Prav Daki je bil tisti, ki je organiziral prve Bloške teke in do lanskega desetega teka tudi aktivno sodeloval.

»Naša delovna organizacija je sprejela pokroviteljstvo s ponosom in željo, da bi se ta športna tradicija nadaljevala v duhu ohranjanja tovariških odnosov, kakršni so bili skovani v težkih

XI. Bloških tekov se je udeležil tudi predsednik CK ZKS Andrej Marinc, ki je po napornem teku govoril o svojih vtisih.

Organizacijski odbor pokrovitelja M-Nanos je pod vodstvom predsednika PO M-Nanos, Toneta Čereta, uspešno opravil delo pri organizaciji Bloških tekov.

V prostorih osnovne šole v Novi vasi je bil sprejem za častne goste, kjer so jim postregli z napitki in znano mortadelo, izdelkom postojnskega tozda TMI.

Pust – praznik za Mercator-Konditor
Andrej Dvoršak

Prodajo krofov povečali za 40.000

Mercator-Konditor je letos povečal proizvodnjo krofov v pred-pustnih dneh za 38.000 kosov, tako da so jih v naši tovarni slaščic naredili kar 270.000 v tednu dni. Za realizacijo tega načta so morali delavci delati v treh izmenah po dvanajst ur, v vsaki izmeni pa je bilo samo »ob krofih« po osem delavcev.

Marija Kužnik, tehnologinja M-Konditorja nam je zaupala, da so za to goro porabili okoli 10 ton moke, 2 tona sladkorja, 150 litrov ruma, 4,5 tone olja, 15.000 jajc, okoli 900 kilogramov kvasa, 2,5 tone marmelade, okoli 600 kilogramov margarine, 150 kilogramov soli, vse skupaj pa so »zalili« s 4.000 litrov vode.

Dober posel je imela tudi Kartonažna tovarna, saj so za krofe potrebovali kar 13.500 kartonov nepovratne embalaže.

Prodaja krofov se je tudi sicer precej povečala, enako kot prodaja tort in drugih »dišečih slaščic rožnatega butika«. Za okoli 30 odstotkov, pravijo v M-Konditorju. Pravijo, da morda zaradi agresivnejše propagande v katero sodijo tudi »pinkiji«, kot pravijo Ljubljančani njihovim roza dostavnim avtomobilom, ki so zelo vidni v mestu.

Istočasno, ko so scvrli 270.000 krofov, so spekli še 75.000 tort in slastičarskega peciva ter 60.000 zmajčkovih zavitkov.

Med naročniki tort pred pustom je bila tudi mama Roka Petroviča, naše nove smučarske zvezde, ki je za sina naročila torto v obliki štiriperesne deteljice. Delavci Konditorja so jo naredili iz štirih srčkov na katere so zapisali mamino željo za Rokov 20. rojstni dan: SREČA, LJUBEZEN, ZDRAVJE, ROKU.

Ker pa je Rok njihov ljubljenec, ki jih s svojim pogumnim smučanjem vedno znova pritegne pred televizorje, so mu sami podarili še eno torto – velikega ježa s popolno smučarsko opremo iz marcipana. Rok se jim je za darilo oddolžil z avtogrami, ki jih je radodarno delil, ko je z mamo prišel po torti in si ob tej priliki tudi ogledal proizvodnjo v naši tovarni slaščic.

Letos so, po zadnjih podatkih, naredili okoli 280.000 krofov...

Lovsko tekmovanje za pokal Mercatorja
Janez Deu – M-Slovenija sadje

Naša ekipa osvojila drugo mesto

Pred časom je bilo v Krškem na strelišču Trške gore že tradicionalno lovsko tekmovanje za III. prehodni pokal Mercatorja. Tekmovanje, ki je bilo odprtega tipa in republiškega pomena, je organizirala Lovska družina Krško.

Tekmovalo je okoli 20 ekip in nekaj posameznikov v standardnih strelskih disciplinah »glinasti golobi« in »srnjak«. Glinaste golobe izstreljuje poseben avtomat v treh različnih smereh, vendar ne po vrstnem redu. Lepo vreme in tovariško vzdušje je pripomoglo k doseganju odličnih rezultatov. Dobro se je uvrstila tudi ekipa Mercatorja, v kateri so bili Stane Petek ter oče in sin Delorenzi. Ekipno so osvojili drugo mesto – glinasti golobi in prejeli lep pokal.

Pokale, ki so jih dobili najboljši, je preskrbel pokrovitelj Mercator-Mednarodna trgovina, razdeljenih pa je bilo tudi veliko številno praktičnih nagrad, ki so jih prispevale delovne organizacije sozda Mercator-KIT iz Ljubljane in okolice.

Naslednjo nedeljo dne 22.9.1985 je Zveza lovskih druženj Posavje razvila svoj slavnostni lovski prapor. Pokrovitelj oziroma darovalec praporja je bila naša organizacija SOZD Mercator-KIT. Slovesno razvitje praporja je bilo na Trški gori pri Krškem kjer je lovska kočica omenjene zveze. Tej slovesnosti so prisostvovali vse lovske družine, predstavniki

občine, Lovske zveze Slovenije in Hrvaške ter našega sozda kot pokrovitelja in odkupovalca divjačine.

Zveza LD Posavje združuje 25 LD. Letno nam oddajo 13 ton divjačine, po lanskim cenah vredne 12 milijonov dinarjev.

Predstavniki organizacije Mercator-Slovenija sadje ZT, Janez Deu je v pozdravnem govoru poudaril, da je Mercator prevzel pokroviteljstvo predvsem zaradi večletnega dobrega in uspešnega sodelovanja pri odkupu in izvozu divjačine. Po končanem go-

Rašica – naš poslovni partner
Barbara Gabrovšek

Z iznajdljivostjo do večjega dohodka

Med delovnimi organizacijami, s katerimi ima SOZD MERCATOR-KIT dobro razvite poslovne stike, je tudi tovarna Rašica. Ta 1500-članski kolektiv s skoraj tridesetletno tradicijo je poslovno uspešno zaključil leto 1985, saj je ustvaril 5,7 milijarde dinarjev celotnega prihodka.

Kar 3 milijone dolarjev so zaslužili z uspešnim izvozom na konvertibilna tržišča, medtem ko so na klirinška področja izvozili za 4,3 milijone dolarjev svojih izdelkov. Ob tem so dosegli 2,1 milijardi dinarjev dohodka, iz katerega so 570 milijonov dinarjev oziroma kar 27 % namenili za akumulacijo, povprečni osebni

dohodek pa je lani v Rašici znašal 45.000 dinarjev.

Rašica največ izvozi ZR Nemčijo, Švico, Francijo in Italijo. To zahteva prilagajanje okusu in zahtevam tujih kupcev, ki zahtevajo predvsem kakovostne modne izdelke. Za ljubljansko tovarno je to velik izziv, saj se mora na svetovnem trgu spopadati s

Verjamate v mesnico – butik?
Mile Bitenc

Pečenka z Jeranove

Mesnic je v Ljubljani veliko in kadar je mesna ponudba normalna, je mesa povsod dovolj. Toda v Mercatorjevi mesnici na Jeranovi niso mesarske kljuge prazne niti takrat, ko je mesna kriza. Ne le, da je mesa dovolj, tudi izbira je dobra.

Mesnica na Jeranovi v Ljubljani (M-Rožnik, TOZD Dolomiti) je pravzaprav takšna, kot vsaka druga. Prenova pred dobrima dvema letoma jo je sicer polepšala in posodobila, a tisto, kar ji daje poseben pečat, je odnos delavcev do dela, poklica, ponudbe, do kontakta s potrošnikom. In to je tisto, kar daje tej mesnici vzdevek »naj«.

Kaj botruje »slovesu« mesnice, je bilo moje prvo vprašanje, namenjeno poslovodji, Silvu Lopertu. Kot pribito je povedal, da moraš do mesarskega poklica v prvi vrsti čutiti veselje in se mu res predati. Če tega ni, ni uspeha, ni zadovoljstva. Je pa najlepše, še doda, če so stranke zadovoljne ali celo presenečene nad ponudbo. Od tega je največ odvisno.

Težko je danes, če si vezan na enega samega dobavitelja, saj se v tem položaju nanj resnično ne moreš zanesti. V Jeranovi pravijo, da povprečno 80 odstotkov blaga nabavljajo v Mercatorjevi

Mesni industriji Ljubljana, nekaj od našega kombinata iz Sevnice, škofjeloških Mesoizdelkov in še od nekaterih drugih dobaviteljev. Tako se ponudba lahko dopolni ne le s svežim mesom in drobovino, ampak tudi z mesnimi izdelki.

Trenutno stanje na področju mesarstva ni rožnato, pravi poslovodja Silvo, saj moraš največkrat vzeti tisto, kar dobavitelji ponujajo. Težko izbiraš, marsičesa ni ali pa se težko dobi. »Mesarji« pravijo, da je temu kriva neuskaljenost cen. Najbolje je, da nabavljaš sam, da izbiraš med tistim, kar se pač da in tako dopolniš ponudbo. Dokaz za to, da se to da, je prav na mesarskih kljukah in v hladilnih vitrinah mesnice v Jeranovi.

Delo v mesnici ni lahko. Potrebno je dosti takšnih in drugačnih opravil, da dobimo željan kos mesa. Mesar sekač-prodajalec mora poznati posamezne kategorije mesa, kajti dobi cele kose in meso mora pravilno razkosati. Za maloprodajo ga je potrebno razdeliti po posameznih kategorijah. Kuharji in gospodinjice dobro poznajo te stvari in še kako dobro vedo, kaj je za zrezek, kaj za golaž, juho...

Kosti pobirajo iz mesa, nabavljajo pa jih tudi posebej. Sploh pozimi, ko se kuhajo goveje juhe bolj pogosto, je treba kosti imeti več, treba jih je pravilno nasekati, razžagati. Vse to je še kako pomembno, da so stranke zadovoljne. Silvo pravi, da so to morda za nepoznavalca malenkosti, a vendar še kako pomembne, da je kupec zadovoljen.

Govorila sva o tem in onem, seveda tudi o prometu. Ta je si-

Mercatorjev mozaik

hudo konkurenco, ki je tudi tehnično bolj in modernejše opremljena. Razliko v opremi delavci Rašice skušajo nadomeščati z iznajdljivostjo in prizadevnostjo.

Letno pripravijo dve kolekciji za pomlad in poletje ter jesen in zimo. Vsaka kolekcija je sestavljena iz 150 artiklov, ob tem pa vpeljujejo v proizvodnjo še dodatne programe. Eden pomembnejših takšnih programov je maloserijska proizvodnja, kjer oblikujejo od 200 do 300 modelov po zadnjih modnih zapovedih, katere predstavijo potrošnikom na raznih sejmih mode. Po končanem sejmu lahko navdušeni privrženci mode razstavljene artikule kupijo v ekskluzivni prodajalni Rašice »Saša« na Starem trgu v Ljubljani.

cer velik, a pozna se, da so denarice vse tanjše in iz mesnice vse bolj »frčijo« cenejši piščanci, kot pa na primer draga pljučna pečenka ali lepi zrezki.

Poslovodja mi je povedal, da ima pravzaprav idealen kolektiv, ki dela zavzeto vestno, homogeno, kar je tudi ena od odlik te trgovine.

Ignac Zadravec je v mesnici najdlje, že 15 let je izkušen mesar, vodja izmene in obenem namestnik poslovodje.

Martin Tibavt je mlajši mesar, vendar zelo zanesljiv, dober mesar in vodja izmene.

Albert Kavčič je že nekaj let v tej mesnici, izkušen je za mesarja in z delom dokazuje, da je dober.

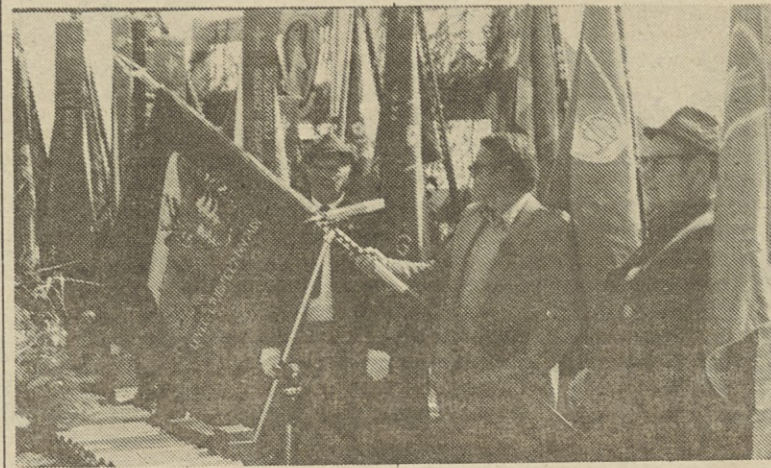
Miran Pukšič je v kolektiv prišel zadnji, a se je zelo dobro vpeljal v kolektiv in uspešno sodeluje v tej petperesni deteljici.

Ime Silvo Lopert sem omenil že večkrat – od vseh je v tozdu Dolomiti najdlje in kot poslovodja v tej mesnici (z manjšo prekinitvijo) že od leta 1978. Med tem časom je končal poslovodsko šolo, sicer pa se je leta 1967 izučil za mesarja pri ABC Pomurka.

Kljub precejšnjemu delu v mesnici, tekanjem za nabavo in drugim, se posveča tudi družbenopolitičnemu delu. V tem mandatu je predsednik delavskega sveta v TOZD Dolomiti, je član ZK, opravlja pa še nekatere druge funkcije.

Vsi skupaj skrbijo, da je mesnica ne le bogato založena, ampak tudi lepo urejena. Mesarske kljuge niso nikdar prazne, vitrine so polne in marsikdaj stranka kupi kos mesa več, kot je sicer mislila. Svoj čar naredijo barvne fluorescentne luči v vitrinah, slike na stenah, ki jih je Silvo prinesel z razstave v Parizu in še kaj. Vse to botruje dobremu prometu in ker so plačani od prometa, tudi visokim osebnim dohodkom. Na osnovi faktorja in prometa si zaposleni lahko sami izračunajo, koliko bodo zaslužili.

Vse, kar je napisano, ni reklama. To je res in v mesnici na Jeranovi vas vedno čakajo lepi kosi mesa, mesni izdelki, drobovina in, z malo sreče, tudi kakšen kos teteline.

Pokrovitelj lovskega praporja je M-MT, TOZD Slovenija sadje

Silvo Lopert za pultom mesnice. Foto M. M.

Kdor zna, ta zna

Andrej Dvoršak

Kriva pota med paragrafi ali izigravanje zakonov pod plaščem samoupravnih pravic

Pred kratkim je bil zaključen postopek, v katerem je eden izmed bivših delavcev Mercator-Kmetijskega zavoda skušal uveljaviti pravico do stanovanja...

Delavec D.D. je pred desetimi leti potkal na vrata Osemenjevalnega centra v Preski iz sestava Mercator-Kmetijskega zavoda...

24. maja 1984 je D.D. po lastni izjavi prenehalo delovno razmerje v Osemenjevalnem centru Preska...

Pokazalo pa se je, da so sklepi »nekažne komisije« delavcu iz naše zgodbe kaj malo mar...

Hlevi postali stanovanja?

Odvetnik je v pritožbi D.D. zapisal, da je prvostopenjsko sodišče (citiram) »zmotno ugotovilo, da gre za stanovanje oziroma stanovanjske prostore, ki so namenjeni samo tistim osebam, ki opravljajo službeno dolžnost v okviru dejavnosti organizacije...«

možak imel »najpotrebnejše prostore« v obliki lastne hiše in da je pravna služba sodna svojo zahtevo po izrazitvi podkrepila z ustreznimi mnenji ter dokazili Republiškega komiteja za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano...

Sodba v imenu ljudstva je tako nekdanjemu hlevarju D.D. ponovno dala možnost, da »tera svoje« in sobe ne izprazni. Pred tem mu je kajpak izdatno pomagal odvetnik, ki je delavcu verjel vsako besedo.

Do konca avgusta 1984 je nekdanji hlevar tu in tam še prihajal v Presko, kasneje pa ga niso več videli. Zato je septembra 1985 kolegij Mercator-Kmetijskega zavoda sprejel sklep, da sobo izprazni in dodele delavcu, ki je zaposlen v Osemenjevalnem centru. Dva dni potem, ko so v Preski komisijsko izpraznili njegovo sobo, se je D.D. pojavil in takoj odhitel na postajo milice...

»Ogrožena« družina

»Tožnik s svojo družino ni imel nobene možnosti to sobo izprazniti, sedaj tožena stranka pa mu tudi ni preskrbela ali po-

nudila drugih najpotrebnejših prostorov in tudi ni terjala izvršitev citirane sodbe v izvršilnem postopku... Tožnik je v prej navedenih stanovanjskih prostorih prebival skupaj z Dragico B., s katero že dalj časa živi v izvenzakonski skupnosti in sinom Robertom, ki se je v tej izvenzakonski skupnosti rodil 1982. leta. Dragica B. je sedaj v devetem mesecu nosečnosti.

V času od 1.10. do 6.10.1985 je bil tožnik na orožnih vajah. V teh dneh je D.B. z otrokom odšla začasno k svojim sorodnikom v domači kraj. Ko se je tožnik v nedeljo, 6.10.1985 vrnil v Medvode je ugotovil, da je tožena stranka v sobo, ki jo je uporabljal s svojo družino v stanovanjske namene, vdrla in na vratih zamenjala ključavnico... »Tožnik z družino, zaradi ravnanja tožene stranke nima možnosti poskrbeti niti za najosnovnejše vsakodnevne življenjske potrebe, nima kje prebivati in je moral zadnji dve noči prespati z visoko nosečo ženo in otrokom v avtomobilu na prostem. Tako njemu kot obema drugima uporabnikoma stanovanjskega prostora zaradi tega preti vsaj poslabšanje zdravja in gre torej za primer dejanskega stanja, ki utemeljuje izdajo začasne odredbe...«

Verjeli so na besedo...

Pravna služba sodna je na to tožbo odgovorila, da so navedbe v njej brez dejanske in pravne podlage, kar je ute-

meljila s pričami in drugimi dokazi. Pa jih sodišče ni upoštevalo! A delavec in njegove pravice so vedno prve, še posebej, če ima izkušenega odvetnika! Ugodilo je zahtevi odvetnika oziroma tožeče stranke, bivšega delavca D.D.

Tako so se pravde vlekle dalje, vse dokler ni prišel papir v roke sodniku, ki je razen črk na papirju, pogledal še življenje tako kot je.

Na obravnavi je hitro zavrnil vsa odvetnikova tolmačenja, ga mimogrede še nekoliko podučil, naj bolj čita Pravno prakso, ki jo pišejo »učeni možje« in izrekel sodbo v korist delovne organizacije. Imel sem občutek, da se mu je zdelo preneumno pravdati se za »oslovo senco«...

Delavci v Preski so D.D. poznali do obisti, zato so tudi vedeli, da so njegove navedbe, na katere mu je nasedel odvetnik in sodišče, čista izmišljotina. Še ko je bil pri njih, je bil znan po tem, da je znal »delati denar« in da mu je osebni dohodek bil bolj za »žepnino«. A da bi vse to dokazali, so morali porabiti veliko časa in tudi precej denarja.

Odšli so trije, da ne bi bilo kasneje očitkov o pristranosti, v Radkovo, občina Odžaci (na poti med Novim Sadom in Osijekom), kjer so dobili potrdila ustreznih organov, da Dragica B. stalno živi tam s svojim sinom (na sodišču sodniku ni hotela pokazati osebne izkaznice, pa so jim vseeno verjeli na besedo!), dobili pa so še izpisek iz zemljiške knjige, ki je dokaz, da je D.D. lastnik parcele, na kateri stoji nova hiša, ki si jo je zgradil in poleg katere raste že nova... Vse to so ugotovili, poslali hiše, se opremili z izpiski iz matičnih knjig, zemljiške knjige, evidence o prebivališču... in dokumentacijo posredovali sodišču, ki je končno le razsodilo v njihovo korist.

Kakorkoli že - Justica je slepa, ali pa jo je tokrat zaslepil delavec, ki so mu nasedali vsi po vrsti od odvetnika do sodnikov, kar je bilo za njegovo delovno organizacijo ne le »neprijetno« ampak je bilo za spor porabljenih veliko delovnih ur in denarja, ki je kajpak šel iz žepov njegovih nekdanjih tovarišev.

Izid žrebanja nagradne križanke št. 1

Do predpisanega roka smo v Studio za EP prejeli kar 1671 rešitev nagradne križanke, katere gost je bila Mercatorjeva Tovarna mesnih izdelkov iz Postojne. Ta poklanja 5 »mesnih« nagrad naslednjim izžrebancem:

- Nada Žabukovec, M-Ljubljanske mlekarne DSSS, Tolstojeva 63, Ljubljana
Anica Eržen, M-KŽKG, TOZD Mesoizdelki, Mestni trg, Škofja Loka
Marija Horvat, M-Modna hiša, TOZD Maribor, Partizanska 3, Maribor
Mihela Volf, M-Blagovni center, Slovenčeva c. 25, Ljubljana
Fani Tumaduz, upokojenka, Dolomitskega odreda 18, Postojna.

Rešitev nagradne križanke št. 1

Grid of a crossword puzzle with letters and numbers. Includes logos for 'Pražički pašnik', 'mortalde', 'Hilmarina', 'Kraški pašnik'.

Pera Srečković

Mala potrošaška scena

VREME RADNJE: Zima, sa mogućnošću alternativne operative i za ostala godišnja doba.

MESTO RADNJE: Prodavnica, buvljak, no, to i nije važno. Važno je da radi radnja.

GLAVNE VLOGE: Vasa i Spasa, sa prosečnim LD mini-guberm.

SCENOGRAFIJA: Espap malo u radnji, više na trotoaru, najviše u kovertu sa obračunskim brojem 13.

Zavesa se podiže tačno u osam časova, ali Vasa i Spasa ne kreću u rasprodajnu trku pre malog dialoga...

VASA: Dosta naroda, izgleda svako hoće da izkoristi šansu. Šta li se samo kupuje?

SPASA: Kako ko. Tu je i naš šef računovodstva. Kako nam je u bilansu stanje trebaće mašinsko pranje. A eno i naše komšije Pere. Za sebe tvrdi, da je siromašak a ipak došao da nabavi neku fasadu i eskivira prijavljivanje poreza. Vidiš li, Vaso, onog momka tamo, kako stoji postrani. E, u ovoj predstavi bog mu je ujak, pa će na besplatni rođački kredit doći do radnog mesta.

VASA: A Aksentije? Šta će takav autoritet u redu za rasprodaju?

SPASA: Biografija mu nalaže da potraži polovnu fotelju. Pošto u ekonomskom leksikonu nije mogao da pronađe reč poslovni moral, kao gubitaš kupuje neku novu šansu - đuturo.

VASA: Vidim i neke akvizitere i trgovačke putnike? Kavjar je imidž, a ima ga i po sniženoj ceni?

SPASA: Jok, traže automobil koji izdaje komande na našem jeziku. Valjda ih uštopovala domaćinska uloga dinara. Vidi, tu je i naš komšija, deda-Radoje. Šta li on kupuje?

VASA: Ako su dohodci nekima prekrdašili, penzije sigurno ostaju kratkih rukava. Znači kupuje polovno odelo ili čarape. (ZA2) SPASA: Jok, uzima durbin po sniženoj ceni. Da standard približi bar do desetog u mesecu.

Rasprodajna predstava je završena ali na njoj ne beše fudbaler. U prelaznom roku don ima glavnu ulogu - iza zavesa.

Svetla se gase, ali sumnjamo da je Vasi i Spasi posle nekih pojava stavljeni pred - u svršen čin.

Kotiček za potrošnike

Vukadin Nedeljković

Primerjalna ocena kakovosti izdelkov in še kaj!

V prejšnji številki našega glasila ste, dragi potrošniki, zagledali prodajalca, ki v »zadrugi« sprahuje za pomoč, ker se ne znajde pri obnašanju do kupca. Upajmo, da je pomoč dobil in se rešil zadruge, tokrat pa vam brez težav nudimo nekaj informacij.

Ocena kakovosti blaga v maloprodaji je, vsaj v tem času oziroma v naši praksi, v domeni inšpekcijskih služb in kadar o tem govorimo, to oceno najdemo v zapisnikih te službe. To ne zadostuje in ne vodi k zaželenemu cilju, t. j. stalnemu primerjalnemu ocenjevanju kakovosti izdelkov za široko potrošnjo, v prid delovnemu človeku in občanu, pa tudi združenemu delu, ki lahko v tem najde vzpodbudo za izboljšanje kakovosti svojih izdelkov.

Kakovost izdelkov kot široko družbeno nalogo je obravnavala skupščina SR Slovenije na vseh treh zborih novembra 1985 in sprejela stališča in sklepe ter predvidela ukrepe za njihovo uresničitev. Stališča je podprla skupščina Gospodarske zbornice Slovenije s poudarkom zlasti navedbe znaka za kakovost oziroma kolektivne blagovne znamke.

Od vseh stališč, ki jih je sprejela skupščina SR Slovenije, je za nas pomembno tisto o zaščiti potrošnika, ki določa uveljavljanje primerjalnega ocenjevanja kakovosti proizvodov široke potrošnje. GZS mora pripraviti predlog organiziranja in nevtralnega financiranja organizacij, ki se bodo s tem delom ukvarjale. Rezultati razprav in ocenjevanj teh organizacij naj bodo objavljeni v sredstvih javnega obveščanja. Na podlagi teh izsledkov naj bi tudi potrošniški sveti imeli večjo moč pri zaščiti potrošnika. V to gibanje se je vključil tudi Republiški svet zveze sindikatov Slovenije, s tem

ranja primerjalnega ocenjevanja kakovosti proizvodov široke porabe tudi v ostalih splošnih združenjih.

V praksi bi to potekalo takole: pooblaščen organizacija bi jemala vzorce blaga s polic v prodajalni, jih ocenjevala in objavila ugotovitve z ocenami »ne priporočamo«, »priporočamo«, »zelo priporočamo«. Kupec bo s tem obveščen o kakovosti, proizvajalec pa bo opozorjen na neustrezno blago, ki ga pošilja v trgovino. Hkrati je to razlog za poseg inšpekcijske službe oziroma delavske kontrole v organizaciji proizvajalki in ugotavljanje odgovornosti. MERCATOR-KIT bo podprl način financiranja te službe in se vključil v informacijski sistem pri objavljanju rezultatov primerjalne ocene kakovosti.

Izvajanje sporazuma o sodelovanju s potrošniki

Sodelovanje s potrošniki bo potekalo v treh oblikah:

a) nakup blaga na potrošniško kartico

b) prodaja blaga za nakupno pismo

c) prodaja blaga na obroke

Pri vseh treh oblikah gre za trajnejšo obliko ekonomskih povezav med trgovino in potrošniki, ki so podlaga za razvoj sodobnega trgovanja in temeljijo na neposrednih skupnih ekonomskih interesih.

Vse tri oblike pa so s strani potrošnika ugodno sprejete, kar ponazarja naslednji pregled nakupa blaga na potrošniško kartico:

poslovna enota	oddane karte	izdane znamkice	vrnjene polne karte
SP Rakovnik	1200	4500	220
SP Trg komand. Staneta	380	1750	60
SP Majke Jugovič	314	1063	34
SP Fužine	1350	5000	164
SP Gregorčičeva ul.	397	1644	74
Skupaj	3641	13957	552

da je organiziral širši posvet vseh večjih sozdov v Sloveniji, pri čemer so bili sprejeti naslednji sklepi:

Sklepi Republiškega sveta zveze sindikatov Slovenije

1. Udeleženci razgovora podpirajo uveljavitev sistema primerjalnega ocenjevanja kakovosti proizvodov in storitev široke porabe, ki je predvidena v točki III/4 dokumenta, katerega je jeseni sprejela skupščina SR Slovenije na pobudo Gospodarske zbornice Slovenije.

2. Menijo, da je predložen program primerjalnega ocenjevanja kakovosti proizvodov široke potrošnje Centralnega zavoda za napredek gospodinjstva primerna osnova za začetek konkretnega dela na tem področju.

3. Za izvedbo naloge morajo biti zagotovljena nevtralna finančna sredstva. Zato predstavniki trgovskih OZD predlagajo uvedbo prispevka vseh splošnih združenj, ki delujejo v okviru Gospodarske zbornice Slovenije. Tak predlog načelno podpira tudi predstavnik Splošnega združenja trgovine Slovenije.

4. Udeleženci predlagajo, da Republiški svet zveze sindikatov Slovenije seznanji Gospodarsko zbornico Slovenije z dogovori na današnjem sestanku in ji posreduje pobudo, da sproži ustrezne postopke za realizacijo predloga o načinu financi-

Podatki se nanašajo na tozde v sestavu M-Rožnika, ki poslujejo na območju mesta Ljubljana, in sicer za obdobje 1. avgust - 31. december 1985.

V tem obdobju znaša delež potrošnikov na prikazano prodajo pri skupnem prihodu 828.000 dinarjev. Ko bodo potrošniki vrnilli še potrošniške kartice za nakupe v letu 1985 in dodatno v letu 1986 bo ta delež višji še za 1.265.550 dinarjev. Do danes še nimamo zbranih podatkov o prodaji v ostali trgovski mreži izven Ljubljane in prodaji za nakupna pisma. Te podatke bomo objavili v naslednji številki »Mercatorja«.

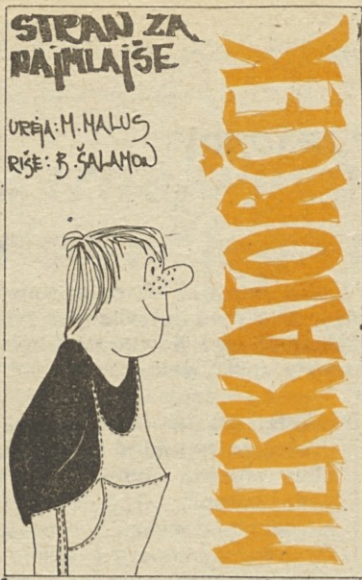
V zvezi s to prodajo ugotavljamo:

- da je potrebno razširiti število samopostrežb, ki bodo prodajale na potrošniške kartice v Ljubljani,

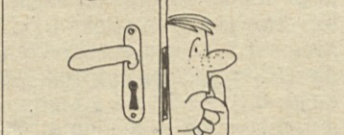
- ugotoviti primernost zneska 5.000 dinarjev vrednosti kupljenega blaga - kot osnove za pridobitev znamkice za materialno stimulacijo. Ta znesek kaže zvišati glede na inflacijsko stopnjo in omogočiti, da se na potrošniško kartico kupi vsako blago, ki je na zalogi v samopostrežbi,

- sklic zbora in sveta potrošnikov.

V marcu mesecu bosta sklicana svet potrošnikov na 3. sejo in zbor potrošnikov na svojo 2. redno sejo. Vabila z gradivom bodo pravočasno poslana.

ŽVEČLNI JI BOM KUPIL...

AH, V ZOBU IMAM NOVO ZVEZDICO IN NEKAJ ČASA NE SMEM ŽVEČITI GUMJEV.

Pravljica ob dnevu žena

Osmi marec je dan žena. To veste in že zdaj razmišljate, kako boste razveselili mamice, babice, tovarišice in tiste, ki jih imate radi ali pa so vam všeč. V navadi je tudi, da takrat objavljajo v časopisih kašne sestavke, ki so jih napisali otroci o mamicah in sploh o dnevu žena veliko in povsod govorimo.

Mi bomo praznik obeležili tako, da bomo vso stvar obrnili malce na glavo. Od mamice nekaj o mamicah.

Na uho vam šepnem, da sem si čisto majhen delec zgodbe izmislila. To pa je takim, ki kaj pišejo, včasih dopuščeno, da lahko spravijo na papir, kar so si zamislili.

Hodila sem neki dan po gozdu. Čisto zasnežen je bil, povsod vse tiho. Tako tiho, da je bilo že kar čudno. Kar zaslišim nekje blizu nekakšno šumenje in prerivanje. Bilo je, kot da bi se nekdo trudil nekaj premakniti. Malce sem pokukala čez grmovje, ki je obraščalo stezo. Prelepa vila se

KAJ NAJ KUPIM MAMICI ZA OSMI MAREC?

KAKŠEN AVTOMOBILČEK...

ŠKODA. TISTI, KI GA NIMAM, JE PREDRAG.

ČOKOLADO...

TODA PO ČOKOLADI DOBIM IZPUŠČAJE!

ŽE VEM! ŽDGO JI BOM KUPIL!

NA OTROŠKEM IGRIŠČU JE SNEG ŽE SKOPNEL!

smehlja, ko jih gleda in za nobeno slabo misel ni prostora v zaverti tisti trenutek. Glasba je lepa. Taka ali drugačna. Lepo ti je, ko jo poslušas, da postaneš dober in prijazen... Kaj je najlepše...?

Hodila sem zvečer doma iz sobe v sobo in tuhtala, kaj naj si zaželim. Spat pojdem, sem se odločila, in ponoči bom razmislila.

Ugasila se luči in za hipec stopila pogledat še v otroško sobo. Iztok je že spal. Čisto mirno in tiheno. Lička je imel rahlo zardeva in pramen pšeničnih las mu je s čela lezel proti nosku. Malo sem postala in ga gledala. V trenutku sem vedela, kaj je najlepše na svetu: otroci, kadar mirno spijo. Pa naj bodo beli s pšeničnimi lasmi, temnopolti s črnimi kodri ali rumeni z majhnimi noski in očkami navzgor... To bom povedala vili, to si bom zaželela. Da bi vsi otroci lahko vsako noč mirno spali...

Dragi majhni, večji in še večji bralci Mercatorjevega glasila!

+ pobarvajte črno
● pobarvajte rumeno

Pred vami je uganka. Nagradna, seveda! Pobarvajte like z dvema različnima barvama. Recimo: tiste delčke, ki so označeni z piko rumeno, tiste pa, ki so označeni s križcem črno. Prikazal se bo nekdo, ki ga zdaj že dobro poznate. Lepo nagrado imamo pripravljeno v uredništvu za tistega, ki bo izžreban! Rešitev pošljite do 12. marca na naslov: DS SOZD MERCATOR-KIT, Center za obveščanje, Kardeljeva 17, Ljubljana.

Iz kupa pisem in dopisnic smo tokrat izžrebali srečnega dobitnika, ki je zastavljeno uganko pravilno rešil. Srečni dobitnik je Marija Cvelbar, Cesta 4. julija 57, 65270 Krško. Nagrajenki smo darilo poslali po pošti. Čao-bav! Meta

Glasilo delavcev in združenih kmetov sozd Mercator - Kmetijstvo Industrija Trgovina

Glasilo delavcev in združenih kmetov sozda Mercator-KIT, n. sub. o., Ljubljana, Emonska 8. Izdaja Center za obveščanje SOZD Mercator-KIT. Uredništvo: Kardeljeva 17, 61000 Ljubljana. Tel. 215-173.

Ureja uredniški odbor v sestavi: Kristina Antolič, Marko Bokal, Marko Glažar, Jože Kirm, Meta Malus, Sergej Paternost, Alenka Por, Ljuba Sukovič in Mirko Vaupotič. Odgovorni urednik: Jaro Novak. Novinar: Andrej Dvoršak. Tehnično uredil: Matjaž Marinček. Tiska ČGP Delo Ljubljana.

Glasilo prejemajo delavci, združeni kmetje, učenci in upokojenci sozda Mercator-KIT. Izhaja zadnji petek v mesecu. Naklada 17.000 izvodov. Po mnenju pristojnega republiškega organa je glasilo oproščeno temeljnega davka od prometa proizvodov.